

Foto - E. Gabranovs

Latvija nebeidzas pie Siguldas robežām

Pārsteigums. Veselības ministre Līga Meņģelšone mudina akcentēt integrētas veselības sistēmas attīstību, jo diemžēl cilvēku paliek mazāk: "Svarīgi ir sagrupēties un sakoncentrēties. Jums tiesām ir laba un ļoti kvalitatīva slimnīca, kas dod drošības garantiju." Dzemdību nodaļā ministre (foto – otrā no labās) vēlējas noskaidrot, vai ir piedzimis kāds mazulis. "Puika, māmiņai viņš ir septītais bērniņš," informēja Balvu dzemdību nodaļas mediķes. Interesanti, ka ministre dzemdību nodaļas speciālistēm vēlēja nemierīgu dežūru, bet pirmā stāva esošajam Bērnu nodaļas kolektīvam – mierīgu nakti.

Edgars Gabranovs

13.aprīlī Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienībā darba vizītē ciemojās Veselības ministre Līga Meņģelšone. Slimnīcu apvienības valdes priekšsēdētājs Margers Zeitmanis zināja teikt, ka pēdējoreiz veselības ministrs Balvos ciemojies pirms desmit gadiem.

M. Zeitmanis puda gandarijumu, ka ministre iepazīst ne tikai Rīgu, bet arī reģionus: "Mēs esam dzirdējuši dažādas baumas, piemēram, ka medicīna Latgalē vispār ir beigusies. Kāds stāsta, ka medicīna beidzas pie Siguldas, bet vēl kāds spriež, ka šeit ir tikai privātslimnīca. Svarīgākā atšķirība ir tā, ka Latvijā ir tikai trīs slimnīcas, kurās ir privātā publiskā partnerība. Tā ir Aizkraukles slimnīca, kas bija pirmais precedents Latvijā. 2011.gadā Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienība pēc apvienošanās mēģināja strādāt kā apvienība piecu īpašnieku sastāvā. Kā tur gāja, kā nē, bet slimnīcas iekāpa bankrota teritorijā. Kopā ar pamatkomandu šeit joprojām strādājam un no faktiska bankrota situācijas esam nonākuši līdz brīdim, kad varam runāt par slimnīcu attīstību. Trešais gadījums ir tad, kad mazie novadi nolēma izsolēs pārdot

savu slimnīcu daļas. Rezultātā Preiļu slimnīcā ir privātais kapitāls 30% apmērā. Bet tur ir maza nianse, jo Preiļos nav privātais menedžments. Pašvaldības ieceltā valde pati organizē darbu. Piemēram, Aizkraukles slimnīca kopš 2009.gada nav saņēmusi nevienu finanšu injekciju no pašvaldības. Tieši tāpat ir izveidojusies brīnišķīga sadarbība ar Balvu un Gulbenes novadu pašvaldībām. Arī šeit 12 gadu laikā esam spējuši strādāt bez pašvaldību finanšu injekcijām. Tā ir tā galvenā atšķirība – esam trīs baltie zvirbuļi, kas patiesībā dara to pašu darbu, kā kolēģi citviet Latvijā, ko mums ir uzticējusi valsts, Nacionālais veselības dienests (NVD) un pašvaldības, nodrošinot veselības aprūpes pakalpojumus.

Slimnīcu apvienības valdes locekle Alīda Vāne klātesošajiem prezentēja faktus par Balvu un Gulbenes slimnīcām, uzsverot, ka ir īpaši statūti: "Privātajam sektoram pieder vairāk nekā 50% daļu, kas atvieglo administratīvo slogu. Tai pat laikā statūtos dzelžaini norādīts, ka attiecībā uz medicīnas pakalpojumu saaurināšanu mums nav balsstiesību. Pateicoties M. Zeitmanim, kopš 2011.gada visās dalībnieku sapulcēs jautājumi, kas apstiprināti, ir ar 100% balsojumu. Tā ir mūsu sadarbības atslēga. Tiesa, ir bijusi viena reize, kad amatpersonas iecelšanas gadījumā viens dalībnieks balsojumā atturējās. Vairāk sanāk darboties Balvos, par ko gulbenieši ir mazliet apvainojušies."

* Turpinājums 8.lpp.

Nākamajā
Padugumā

● **Pārsteigumi un viltības izrādēs**
Amatierteātru skate Balvos

● **Kraukļi satraukušies**
Pavasārī katram savi rūpesti

Piešķir finansējumu svarbumbu cēlājam

13.aprīlī notika Balvu novada domes ārkārtas sēde, kurā deputāti akceptēja lēmumprojektu piešķirt no Balvu novada pašvaldības 2023.gada pamatbudžeta līdzekļiem finansējumu 600 eiro divām Balvu novada izglītības iestāžu audzēkņēm, Latvijas izlases sportistēm dalībai Eiropas jaunatnes čempionātā U-16 / U-18 svarbumbu cēšanā, kas notiks 20.–24.aprīlī Nafplio, Grieķijā.

Aicina ziņot par "aplokšņu" algām

Valsts ieņēmumu dienests aicina iedzīvotājus ziņot par gadījumiem, kad tiek izmaksātas "aplokšņu" algas, zvanot uz VID bezmaksas anonīmo uzticības tālruni +371 80009070 vai rakstot uz e-pasta adresi parkapumi@vid.gov.lv: "Aicinām iedzīvotājus apzināties, ka "aplokšņu" algu gadījumā par viņiem netiek veiktas sociālās iemaksas

Īsziņas

un tas negatīvi ietekmē viņu iespējas nākotnē saņemt vecuma pensiju, kā arī citus valsti noteiktos sociālos pakalpojumus."

Olimpiskā diena ģimnāzijā

21.aprīlī ar dažādām sportiskām aktivitātēm Balvu Valsts ģimnāzijas sporta laukumos norisināsies "Olimpiskā diena 2023". Svinīgais pasākums sāksies plkst. 9.45 ar Olimpiskā karoga pacelšanu.

Samazinās izpildes laiku

Stājoties spēkā jaunajiem noteikumiem un vienkāršojot būvju kadastrālās (BKU) uzmērīšanas procesus, Valsts zemes dienests aptuveni 2000 klientiem izsūtīs paziņojumus par BKU pakalpojuma izpildes laika samazināšanu.

Vārds redaktoram

Edgars Gabranovs

Gadsimtiem ilgi filozofi un zinātnieki meklēja un meklē atbildi uz jautājumu – pirmā bija vista vai ola? Pirms vairāk nekā 15 gadiem britu speciālistu komanda apgalvoja, ka ir atradusi atbildi uz šo jautājumu – tā bija ola. Vienkārši izsakoties, iemesls slēpjas faktā, ka ģenētiskais materiāls dzīvnieka dzīves laikā nemainās. Tādēļ pirmais putns, kas, iespējams, pirmsvēsturiskos laikos attīstījās līdz tam, ko mēs sauktu par vistu, vispirms ir eksistējis kā embrijs olā. Notingemas universitātes evolūcijas ģenētikas profesors Džons Brukfilds pavēstīja, ka par šo rašanās kārtību šaubu nav. Ne mazāk savdabīgs ir prātus nomocošais jautājums par puspilnu vai pustukšu ūdens glāzi, kad it kā var secināt, kurš no mums ir pesimists vai optimists. Acimredzot katra cilvēka emocijas, skatījums uz dzīvi ir gluži subjektīvs. Nereti lasītāji sūdzas par netīrītām ielām un ietvēm, turklāt ne tikai ziemā. Sūdzas, ka Balvos šis un tas nav izdarīts vai pieejams, piemēram, pie veikala “Maxima” un tās apkārtnē nav iespējas nokārtot dabiskās vajadzības. Optimisti, to dzirdot, uzsver, ka nav tik slikti, kā izskatās. Viņuprāt, var pieciest, rast alternatīvus risinājumus. Un tā ik uz soļa. Kādam aktivitātes mūsu novadā šķiet daudzveidīgas, interesantas un atraktīvas, citam – mēslainē metamas. Mani patīkami pārsteidza veselības ministres vizīte Balvos. Nē, ne pati vizīte, bet Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienības valdes priekšsēdētāja Marģera Zeitmaņa teiktā dzemdību nodaļā, atbildot uz jautājumu: “Vai maksas palātu vairs nav?” “Nē, pēc remonta tās visas ir vienlīdz modernas un komfortablas. Nevar izvērtēt, kura ir maksas vai bezmaksas,” viņš paskaidroja. Sevī nospriedu, ka, lūk, ir lietas un vietas, kur rodama gaisma tuneļa galā. Sengrieķu filozofa Heraklīta vārdiem sakot, slimība dara veselību patīkamu...

Latvijā

Notiek “politiskais teātris”. No valdošās koalīcijas puses šobrīd notiek “politiskais teātris” saistībā ar Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrības (LIZDA) izvirzīto streika prasību izpildi. Tā valdības pēdējo paziņojumu šajā jautājumā intervijā Latvijas Televīzijas raidījumā “Rīta panorāma” komentēja LIZDA vadītāja Inga Vanaga. Vērtējot pagājušajā piektdienā paziņoto, ka premjers Krišjānis Kariņš (“Jaunā Vienotība”) ar Finanšu ministriju un Izglītības un zinātnes ministriju (IZM) vienojies par pedagogu atalgojuma grafiku nākamajiem trim gadiem, LIZDA vadītāja teica, ka attiecīgo dokumentu projekti saņemti piektdien vēlu vakarā, bet tie nedod garantijas par streika vienošanās izpildi un nepieciešamajiem grozījumiem Ministru kabineta noteikumos. Pēc viņas teiktā, LIZDA piektdien vakarā saņemtā informācija liecina, ka 27 pašvaldībās pedagogu atalgojumu no 1.septembra joprojām nav plānots palielināt, bet 16 pašvaldībās tas varētu notikt tikai skolu tikla reformu gadījumā.

Iebilst pret iespējamo pensionēšanās vecuma celšanu. Latvijas Brīvo arodbiedrību savienība (LBAS) ir kategoriski pret iespējamo pensionēšanās vecuma celšanu, – “Rīta panorāmā” paziņoja LBAS vadītājs Egīls Baldzēns. Pēc viņa teiktā, Latvijā veselīgi nodzīvoto gadu skaitu nekādi nevar salīdzināt, piemēram, ar Franciju, kur pensionēšanās vecumu nolemts celt no 62 līdz 64 gadiem. Tur vidējais mūža ilgums ir 84 gadi, kamēr Latvijā tie ir 73 gadi sievietēm un 68 gadi vīriešiem.

Tiesai nosauc ilggadējus avīzes finansētājus. Ekonomisko lietu tiesa ir sākusī skatīt lietu, kurā SIA “Ostas parks” ir vērsies pret izdevniecībām “Dienas mediji” un “Dienas bizness” ar vēlmi solidarīgi piedzīt no tām pusotru miljonu eiro. “Dienas mediju” valdes loceklis un īpašnieks Edgars Kots paskaidrojumus tiesai nosauca personas, kuru interesēs un labā “Ostas parks” naudu izdevniecībai piešķīris. Tā esot par oligarhiem dēvētā trijotne – Ainārs Šlesers (“Latvija pirmajā vietā”), Andris Šķēle un Aivars Lembergs (“Latvijai un Ventspilij”).

(Ziņas no www.lsm.lv portāla)

Lielā talka

Aprīlis – Spodrības mēnesis

Irēna Tušinska

13.aprīli, tuvojoties Lielās talkas dienai, pie apkārtnes sakopšanas ķērās Balvu Profesionālās un vispārizglītojošās vidusskolas (BPVV) kolektīvs. Bruņojušies ar p/a “San-Tex” saņemtajiem atkritumu maišiem un labu garstāvokli, skolēni, skolotāji un tehniskais personāls devās uzlasīt atkritumus skolas un internāta pagalmā, kā arī Vidzemes ielas apkārtnē, posmā no Stacijas ielas līdz Balvu pilsētas robežzīmei.

Skolas direktore BIRUTA VIZULE, pirms darba sākšanas uzrunājot skolēnus, pauda gandarījumu, ka talkā piedalās tik daudzi: “Malači, kas esat ieradušies tik kuplā skaitā. Lai jums veiksmīgi izdodas sakopt katram savu objektu! Pēc tam visi tiekamies uz zupas baudīšanu. Lai visiem radoša un produktīva diena! Sakopsim tā, lai pēc tam negribas izmest nevienu papīriņu, ne izsmēķi, jo mēs zinām, cik grūti pēc tam ir sakopt. Mums taču ir patīkami dzīvot tīrā un sakoptā vidē.” Savukārt saimniecības vadītāja Biruta Kožuškeviča atgādināja neaizmirst par darba drošību un uzvesties pieklājīgi.

B.Vizule pastāstīja, ka pērn lielāka talka izpalika pārraktās Vidzemes ielas dēļ. Taču skolas apkārtnes sakopšana notiek katru pavasari. Šoreiz skolēnu un pedagogu uzdevums bija savākt atkritumus arī Vidzemes ielā līdz pilsētas robežai. Skolas direktore atklāja, ka mācību iestādes mērķis ir iegūt ekoskolas nosaukumu. BPVV aktīvi darbojas Sintijas Sērmūkšas vadītais ekopulciņš “Mamma daba”. “Daudz runājam par zaļo domāšanu. Ziemā, lai taupītu enerģiju, rīkojam silto džemperīšu dienu. Katra klase pie skolas stādīja puķes. Klašu telpās novietotas kastes, kurās izmest izlietotās plastmasas pudeles, kuras pēc tam nododam, bet naudu klase izmanto kopīgiem pasākumiem. Vācam makulatūru, izlietotās baterijas utt. Esam par tīru un sakoptu vidi,” uzsvera B.Vizule. Vai skolēni ievēro zaļā dzīvesveida principus, atkarīgs no katra paša, uzskata direktore: “Tāpat kā pieaugušo, arī bērnu vidū ir tādi, kuri nometīs papīru un kuri to nenometīs. Tas ir ļoti individuāli.”

7.klases audzinātāja ARNITA GAIDUKA, kura kopā ar audzēkņiem sakopa skolas internāta apkārtni, nešaubās, ka jaunajai paaudzei dienu no dienas jāiepotē zaļā dzīvesveida nozīmīgums. Varbūt tāpēc viņas audzināmā klase talkā bija pārstāvēta kuplā skaitā. “Ja mēs sarunājam, tad ir jāiet. Viena no skolas vērtībām ir atbildība, un to viņos cenšos ieaudzināt. Atbildība ir ne tikai mācību darbs, bet arī audzināšana,” pārliecināta pedagoge. Arnita apgalvo, ka skola sniedz ārkārtīgi daudz informācijas par zaļo dzīvesveidu, skolā aktīvi darbojas arī ekopulciņš: “Šobrīd pati izskatīšanai esmu iesniegusi projektus par oglekļa pēdām dabā. Ja apstiprinās, klūsim par zaļajiem vēstniekiem. Gatavoju arī projekta iesniegumu par brīvprātīgo darbu. Ir ļoti svarīgi, lai bērni saprot, ka viņi ir vieni no kopienas, ka tā ir reāla atbildība katram no viņiem, nevis kaut kas, ko rāda televizorā.” Arnita cer, ka, pateicoties skolā gūtajai informācijai, ja ne visi, tad daļa jauniešu arī ikdienā aizdomāsies, ka

Čaklā klase. 10.b klases audzinātāja Iluta Balule slavē savus audzēkņus: “Mums ir zēnu klase – 12 puīši, un tikai divas meitenes. Maniem puīšiem ir vieglāk izdarīt, nekā kaut ko ilgi klausīties. Viņi labāk dara praktiski ar rokām un darba nebaidās.”

Sakopj ceļmalu.

Topošā skaistumkopšanas speciāliste, 2.kursa audzēkne Ieva Krevica ne tikai piedalās skolas rīkotajās talkās, bet arī regulāri sakopj apkārtni savā dzīvesvietā: “Parasti aprīli kopā ar ģimeni sakopjam pagalmu, grābjam lapas un novācam to, kas ziemā sakrājies.”

Ievai nepatīk redzēt piegrūžotas ceļmalas: “Tas izskatās ļoti neglīti.” Viņa apgalvo, ka daudzi jaunieši ikdienā piesārņo dabu: “Sākot no cigarešu izsmēķiem, beidzot ar bundžiņām un dažādiem iepakojumiem.” Taujāta, kāpēc viņi tā dara, Ieva spriež: “Vai nu viņiem ir slinkums aiznest līdz tuvākajai miskastei, vai negribas likt kabatā, lai nestu līdz miskastei. Manuprāt, tas vienkārši ir slinkums un nolaidība. Ir skolēni, kuri ievēro kārtību, bet lielākā daļa – nē.”

Papildina enerģijas krājumu. Talkas dalībnieki varēja uzcieņties ar profesionālās vidējās izglītības programmas “Bērnu aprūpe” audzēkņu un viņu skolotājas Skaidrītes Veinas vārīto zupu, kas tapa no z/s “Kotiņi” dāvētajiem zirņiem un grūbām.

nevajag mest zemē atkritumus: “Ko vēl mēs varam darīt, kā tikai informēt, informēt un vēlreiz informēt? Ļoti svarīga loma ir arī ģimenei. Piemēram, ja ģimene nešķiro atkritumus, tad arī bērns nesaprot, kāpēc tas ir tik svarīgi. Bērni ir mūsu nākotne. Mums ir jāiegulda viņos. Neievērojot, manuprāt, tik vienkāršos ieradumus, mēs nerūpējamies par mūsu bērnu nākotni,” atgādina skolotāja.

7.klases skolniecei JASMĪNAI ŠARLOTEI SAULEVIČAI šī nebija pirmā apkārtnes sakārtošanas pieredze, jo to darījusi, arī mācoties iepriekšējā skolā. Tāpat viņas ģimenes privātmājas pagalmā pavasaros darba netrūkst. Parasti Jasmīnas uzdevums ir sagrābt pērnās lapas. Tāpēc arī šoreiz pusaudze darba nebijās, bet strādāja no sirds. “Turklāt brīvā dabā, labā kompānijā pastrādāt ir patīkamāk, nekā sēdēt klasē. Strādājot var arī parunāties,” sprieda meitene. Jasmīna neslēpa, ka dažreiz arī viņai gadās zemē nomest kādu papīru.

Tas notiek, neaizdomājoties par sekām. “Tomēr biežāk iebāzu papīru kabatā, lai vēlāk izmestu,” piebilda meitene.

8.klases audzēknis REINIS, kurš kopā ar klasesbiedriem strādāja priekšpagalmā, skolas talkā piedalījās pirmo reizi. Taču tas nenozīmē, ka sakopšanas darbi viņam ir sveši, jo savās lauku mājās Rēzeknes pusē pūsis to dara regulāri. Lai gan parasti cenšas nepiesārņot apkārtni, reizēm viņam gadās nomest zemē kādu atkritumu. Reinis uzskata, ka dažreiz tas notiek tādēļ, ka tuvumā nav miskastes: “Sevišķi ejot pa Lāča dārza aleju, miskastes tur atrodamas reti. Tad jānes viss uz centru, lai izmestu.” Reinis ievērojis, ka jaunieši diezgan bieži nomet iepakojumus, pudeles vai citas izmantotas lietas, kur pagadās. Kāpēc tā, viņš gan nemācēja paskaidrot.

Sakopuši katrs savu objektu, ko pārbaudīja saimniecības vadītāja un īpaša komisija, skolēni ar apetīti nobaudīja uz ugunsкура vārīto zirņu zupu.

Pagājis pusotrs gads, kopš Balvu pilsētas pārvaldes izveidošanas. Kā šajā laikā veicies?

Viedokļi

Valdīt emocijas un pieņemt racionālus lēmumus

MARUTA CASTROVA, Balvu pilsētas pārvaldes vadītāja

Visu šo laiku esmu vadījusi pilsētu viena. Tiesa, tā arī nedrīkst teikt, jo man ir arī sabiedrotie – pašvaldības aģentūra “SAN-TEX”, pārejās pilsētas iestādes, novada vadība un deputāti. Vairāk esmu bijusi un darbojusies kā organizatore un iniciatore. Manu darbu var vērtēt citi, taču šis laiks pagājis raudot, smejojot, iepazīstot, organizējot, pārstāvējot, nodrošinot, atbildot, plānojot, runājot, tiekoties un darbojoties.

2023.gadā pārvaldei plānoti 335 243 eiro ieņēmumi un 553 228 eiro izdevumi. Šie gan būs budžeta cipari, kad pārvaldei ar 1.maiju pievienosies Labiekārtošanas un apzaļumošanas nozare, kas līdz tam vēl būs “SAN-TEX” struktūrā. Šis izmaiņas saistīts ar “SAN-TEX” reorganizāciju, no pašvaldības aģentūras pārejot uz sabiedrības ar ierobežotu at-

bildību statusu. Un viss šis budžets ir, ieskaitot algas un nodokļus. Kā vienmēr, naudas ir tik daudz, cik tās ir, un kopumā situācija nav iepriecinoša, bet iespēju robežās darām maksimāli visu nepieciešamo.

Atbildot uz jautājumu, kas šajā laikā izdarīts, cenšos un centos risināt problēmas uzreiz, tikko tās pamanīju vai tās tika norādītas sūdzībās vai iesniegumos. Esmu gan palīdzējusi izsist aizsalušu aku, lai iedzīvotājs tiktu pie ūdens, gan stāvējusi pie lielveikala laukuma, piedāvājot un dāvinot pamestos kaķēnus... Izvestas arī vairāk nekā četras tonnas gadiem krātu atkritumu no dažādām problemātiskām vietām. Esmu uzzinājusi, kas ir gūlijas, katoļu un pareizticīgo kapos nomainītas kāpnes, salabots pilsētas parkā esošais vides objekts “Gaiss” un rīkotas saliedētības talks. Pilsētā savu vietu atkal atradis arī pilsētas karogs, kas jau tika apstiprināts 2004.gadā. Tāpat šis laiks aizritējis, risinot elektrības, notekūdeņu, iebraucamo ceļu un vides objektu problēmas, greiderējot, atpūteļojot un tīrot ielas. Pamatā tie visi bija saimnieciski darbi. Pilsētā darāmo darbu netrūkst un visos sikumos tos nemaz neizstāstīt. Ja izlīksimies, ka problēmu nav, to sarežģītība pieaugs un radīs papildus stresu.

Šobrīd pats svarīgākais, kas iesāks un nu jau arī apstiprināts, ir tematiskais plānojums Balvu muižas apbūves un tai piegulošo teritoriju apstādījumu un publisko ārtelpu attīstībai. Tas būs pamatdokuments tālākai rīcībai un pilsētvides sakopšanai un stratēģiskai attīstībai. Varam jau sapņot un celt gaisa pilis, taču, kā minēju, finansējums ir tāds, kāds ir. Svarīgi rast pašu iedzīvotāju, uzņēmēju un līdzcilvēku atbalstu un līdzdarbošanos. Pārvaldes darbības laikā akcents tika likts arī uz jaunas komunālās tehnikas iegādi pilsētai,

kas šobrīd jau ir ceļā pie mums.

Nākotnē Balvu pilsētas iedzīvotāji var sagaidīt interaktīvā ekrāna modernizēšanu pie Balvu Kultūras un atpūtas centra – tiks uzstādīts interaktīvais informācijas stends. Tāpat nepieciešams: pilnveidot publiskās ārtelpas kvalitāti un pieejamību; atjaunot un pilnveidot bērnu rotaļu laukumu; uzsākt Balvu ezera piekrastes infrastruktūras izveidi; atjaunot Balvu pilsētas esošo ūdensapgādes un kanalizācijas tīklu, tajā skaitā ielu seguma atjaunošanu Brīvības ielas posmā no tilta līdz Baznīcas ielai; pabeigt jau laiku iepriekš uzsāktos Lauku ielas remontdarbus; atjaunot lietus kanalizācijas sistēmu un izbūvēt jaunu kolektoru, savienojot skvēra un Turgus ielas tīklus ar Kalna ielu; izveidot apgaismojumu pie Balvu Profesionālās un vispārizglītojošās vidusskolas futbola laukuma; veikt novadgrāvju tīrīšanas darbus, daudzviet atjaunot iebraucamos celiņus un caurtekas. Mūsu rūpju bērns ir arī pilsētas kapu apkārtnē. Aicinu izteikt savu viedokli un ierosinājumus arī iedzīvotājiem un kapos apglabāto piederīgajiem. Nav pieļaujams, ka apkārt kapsētām ir daudz mēslu čupu, atkritumus izberot aiz tuvākās sētas. Visbeidzot ļoti svarīga ir energoefektīvu un viedu risinājumu ieviešana ielu apgaismojumam un veloceliņu izbūvē. Nākotnē pilsēta jāizveido par jaunām ģimenēm draudzīgu vietu ar mūsdienīgu dzīvojamo telpu un atvērtību veselīgam un zaļam dzīvesveidam. Pilsētā vēlētos arī observatoriju, kuru būtu iespējams izmantot vienkāršai apskatei un izglītošanās mērķiem kā ceļojumu zvaigžņu pasaulē.

Balvu pilsētai sava vadītāja nebija kopš novadu reformas 2009.gadā. Tolaik, tajos labajos laikos, bija sava pilsētas dome ar pilsētas struktūru. Šogad Balviem apritēja 95

gadi. Vai esam izauguši, attīstījušies? Lielā mērā tās problēmas, kādas bija agrāk, ir arī tagad, tikai kļuvušas vecākas. Vietai, kurai ir savs vadītājs vai pārvaldnieks, vienmēr būs lielākas izredzes būt sakārtotākai. Arī visi negludumi un nepieciešamības ir vairāk redzamas. Tomēr ir iespēja kontaktēties ar iedzīvotājiem un palīdzēt risināt samilzušās problēmas. Svarīgi, lai iedzīvotāji nāktu uz tikšanās reizēm, kur mēs arī visus viedokļus apkopojam. Šāds problēmu saraksts ir arī šim gadam. Nesolu, ka visu paspēsīm izdarīt, taču daudzas ieilgušās problēmas un situācijas risināsim.

Jāpiebilst, ka viena no Balvu pilsētas pārvaldes vadītāja svarīgākajām īpašībām ir spēja pieņemt lēmumus un uzņemt atbildību. Individuālās vērtības balstās uz katra cilvēka pieņēmumiem par lietu būtību un jēgu – par to, kas ir labi un kas slikti, par attieksmi pret darbu un spēju ietekmēt notiekošo. Svarīgi būt atvērtam un ieklausīties ne tikai faktos un viedokļos, kas saskan ar iepriekšējām zināšanām un pārliecību, bet arī tajā, kas sākotnēji izraisa pretestību un noliegumu. Nepieciešams doties pieredzes apmaiņās, meklēt iedvesmojošus stratēģijas piemērus grāmatās, diskusijās, tikšanās reizēs un sarunās, īpaši ar jauniešiem. Lai pieņemtu labu lēmumu, pārsvarā konsultējos ar speciālistiem un zinošākajiem kolēģiem. Esmu emocionāla un man piemīt liela empātija, taču šobrīd mācos savaldīt emocijas un ar racionālu prātu pieņemt lēmumus. Ņemot vērā, ka dzīvojam tikai vienreiz, ir svarīgi padarīt līdzcilvēku dzīvi labāku, pievilcīgāku un drošāku.

Noslēgumā vēlos teikt, ka Balvi noteikti ir vieta, kur baudīt svaigu gaisu, vēju un skaisto saulrietu!

Saimnieciskos jautājumos progress nav jūtams

SANDRA KINDZULE, Balvu novada domes deputāte

Vienmēr esmu bijusi par to, ka Balvu pilsētai vajadzīga sava pārvalde un sava pārvaldnieks jeb saimnieks. Kopš 2009.gada, kad izveidojās novadi, ilgstoši šķitis dīvaini, ka pat vismazākajam pagastam ir sava pagastvecis, bet pilsētai – nekā. Šis jautājums vēl vairāk aktuāls bija man, jo neilgi pirms novadu izveidošanas pati četrus gadus strādāju Balvu pilsētas domē – pildīju finansista-ekonomista pienākumus.

Viena gan izstrādāju budžetu, gan kontrolēju tā izpildi. Kā saka, zinu no pieredzes un iekšienes gan pilsētas administrācijas darba specifiku, gan pilsētas iestāžu un iedzīvotāju vajadzības un nepieciešamības. Nepieņemami šķīta, ka vairāk nekā desmit gadus, piemēram, pašvaldības mājaslapā nebija lasāma nekāda informācija par pilsētu. Balvu pilsēta skaitļos, notikumos, vēsturē no pašvaldības internetvietnes bija pazudusi. Ar novadu izveidošanu, līdz ar daudziem pagastiem, mazās pilsētas kā administratīvi teritoriālās vienības beidza eksistēt, kļūstot par kāda novada teritoriālajām vienībām. Tas, cik prasmīgi pilsētu un pagastu vārds tālāk tika uzturēts, lielā mērā bija atkarīgs no jaunizveidoto novadu vadības un deputātu lēmumiem.

Diemžēl visus šos gadus Balvu pilsētas vadītāja funkcijas vai nu uzņēmās novada vadītājs, vai nu tās formāli tika uzgrūstas kādam no pašvaldības administrācijas vadošajiem amatniekiem. Bez reāla seguma. Ar to gribu pateikt, ka arī šobrīd, kad ir lemts par pilsētas pārvaldes izveidošanu, cik lietderīgi un efektīvi tas ir un būs, atkarīgs no pašvaldības vadības un lēmējvaras uzstādījumiem un izpratnes, ko ar šādu soli mēs vēlamies sasniegt. Ja teikt pavisam godīgi, man šobrīd nav pārliecības, vai visiem ir kopēja izpratne par to. Kad 2021.gadā izveidojās esošie novadi un atkal aktualizējās jautājums par Balvu pil-

sētas pārvaldi, šķiet, mīļā miera labad pilsētniekiem un lielākiem pilsētas pārvaldes idejas atbalstītājiem “par godu” pārvalde tika izveidota un pārvaldnieks atrasts. Īsti pat nesaprotot, kas, ko, kā reāli darīs pārvaldis.

Ir pagājis pusotrs gads, kopš pārvalde izveidota. Galvenais vērtētājs tās lietderīgumam noteikti ir iedzīvotājs. Taču ir pilnīgi skaidrs, ka tas pašvaldības budžetam prasa papildus finanšu resursus. Kaut vai pārvaldnieka alga, kas kopā ar nodokļiem budžetā ir aptuveni 25 tūkstoši eiro gadā. Pieļauju, ka šādās kategorijās domāt nevajadzētu, jo, kā jau minēju, ja pagastam ir sava saimnieks, tad kāpēc lai tāds nebūtu pilsētai. Taču īsti kaut ko darīt darīšanas pēc un bez skrupuloza finansiālā aprēķina man tomēr nešķiet loģiski. Jāatzīst, ka tas tā šobrīd izskatās. Ekonomiskā pamatojuma rīcībām, kas saistītas ar pārvaldes darbu, nav. Kaut vai arī tagad, kad lemts pārvaldei nodot daļu no “San-Tex” funkcijām.

Bez šaubām, jāatzīst tas, ka mūsu pilsētas pārvaldniece apveltīta ar lielām organizatoriskām un sabiedrības vadības spējām. Tas, protams, ir svarīgi ikvienam pilsētas iedzīvotājam, taču nav galvenais un noteicošais tam, lai iedzīvotājs savā pilsētā justos labi un komfortabli. Pilsētas pārvaldes funkcijas, kas atrunātas arī tās nolikumā, tomēr ir vairāk ar saimniecisku raksturu. Iedzīvotājus joprojām interesē ielas, ietves, pagalmi, parki, kāpņu

telpas un tā tālāk. Šo jautājumu sakārtošanā progress nav jūtams, un man ir ļoti žēl, ka tā. Iepazīstot mūsu novada pagastus, pilsētas un to pārvaldniekus, nākas secināt, ka vairumā gadījumos var teikt, – īstais cilvēks īstajā vietā. Darbi sokas un rezultāts neizpaliek. Taču ne visur situācija ir tik viennozīmīgi pozitīva. Te prātā nāk, šķiet, vēl manā bērībā dzirdēts teiciens, ka visu izšķir kadri. Tas nozīmē, ka pat finansējums kādā brīdī ir otršķirīgs lielums.

Esmu par lieliem sapņiem un grandioziem mērķiem ar jahtu piestātnēm un ielu pārbīdīšanām. Tomēr skatos uz dzīvi reāli un tamdēļ Balvus nākotnē redzu kā mazu, skaistu, sakoptu Latvijas un Eiropas pilsētu. Ar glietiem gan daudzdzīvokļu, gan privātmāju iekšpagalmiem, ielām bez bedrēm, sakoptām lielo māju kāpņutelpām un glietām ārdurvīm tajās, gaumīgām nojumēm, kurās paslēpti sadzīves atkritumu konteineri, smukiem un vienāda stila soliņiem pa visu teritoriju, moderniem spēļu laukumiņiem mazuļiem un savu īpašu *odziņu* pilsētas vaibstā, piemēram, ar jaunu vides objektu kādā no pilsētas laukumiem. Šīs visas manas nosauktās lietas, lielos mērogos raugoties, ir bezgala vienkāršas un ātri sasniedzamas. Ir tikai jāgrib un gudri jāsaimeņo.

Viedokļus uzklusīja A.Ločmelis

Ceļā uz Dziesmu un deju svētkiem

Rādīs savu dejas meistarību

Ingrīda Zinkovska

Šonedēļ, 22.aprīli, Balvu Kultūras un atpūtas centrā notiks Balvu novada tautas deju kolektīvu skate, kurā par vērtējumu un *bijeti* ceļam uz Dziesmu un deju svētkiem cinīsies 11 tautas deju kolektīvi, jo viens no 12 novadā esošajiem kolektīviem skatē jau piedalījies Ludzā.

Novadā ir vēl daži deju kolektīvi, kuri dažādu iemeslu dēļ skatē un Dziesmu un deju svētkos nepiedalās, bet viņi uzstājas novada vai sava pagasta pasākumos. Lai piedalītos skatē un svētkos, tautu deju kolektīviem bija jāapgūst noteikts repertuārs, jo skate tā arī saucas "Vispārējo Dziesmu un deju svētku koprepertuāra pārbaudes skate". Dejotāju sniegumu Balvos, tāpat kā citviet, vērtēs Latvijas Nacionālā kultūras centra žūrija. Pērn skates komisija jau apmeklēja Balvus, lai pēc pandēmijas novērtētu, ko kolektīvi ir apguvuši, ko vēl nav un pie kā jāpiestrādā. Žūrijas vērtējums tā arī skanēja, – apgūts vai neapgūts. Atgūties pēc pandēmijas nebija tik viegli, taču kolektīvi ir mācījušies un centušies, un skatē piedalīsies ar pilnu atbildību.

Briežuciema tautas nama vidējās paaudzes deju kolektīvs "Pāris" skatē jau piedalījās Ludzas novadā. Viņiem veicās labi. Tautas deju speciālisti kolektīva sniegumu novērtēja ar 1. pakāpi (43 punkti). Briežuciema tautas nama vadītāja ZITA MEŽALE stāsta: "Deju kolektīvu skatē Ludzā piedalījāmie tāpēc, ka viens no dejotājiem un vēl viens dejotāju pāris šajā sestdienā skatē Balvos nevarēs piedalīties, jo iepānāts brauciens ārpus Latvijas. Pārējie dejotāji viņiem panācās pretī. Piedalīties skatē citā novadā nav aizliegts, ko kolektīvs arī izmantoja. Veicās labi! Dejotāji regulāri apmeklēja mēģinājumus vienreiz nedēļā, kādreiz pat biežāk, visi ir jauni cilvēki, apkēriģi, kādreiz pat dejujuši citos tautu deju kolektīvos."

Aizejot iepriekšējai deju kolektīva vadītājai Skaidritei Pakalnītei, nomainījies arī deju kolektīva sastāvs, paliekot

Foto - no personīgā arhīva

Skatē Ludzā. Briežuciema vidējās paaudzes tautas deju kolektīvs "Pāris" – smaidīgs un apmierināts. Meitenes tērpušās jaunajos, zaļajos ņieburos, rūtainajos (zaļš ar melnu) svārkos. "Šis varbūt nav Ziemeļlatgalei raksturīgās krāsas. Mūsu pusei piederas baltie Abrenes vai strīpainie brunči, kur dominē sarkans, melns. Bet mūsējie ļoti gribēja šādus zaļus! Šie arī ir Latgales krāsās, tikai ne īsti mūsu puses. Man šķiet, ka galvenais, lai nēsātājam patik, tad arī labāk dejojās. Un nekās jau nav nepareizs vai strikti akmeņi iecirsts. Precētām sievietēm un vidējai paaudzei vajag galvas autus, nevis vainagus, tāpēc arī neprecētām jādejo galvas autos. Puišiem ir Latgales pelēkās krāsas, kā jau piederās." Jaunos tērpus par pašvaldības piešķirtajiem līdzekļiem darināja "Ludzās amatnieks".

tikai dažiem dejotājiem. Klāt nākuši jauni dejotāji, pat no citiem pagastiem, kuri uz mēģinājumiem brauc uz Briežuciemu. Tagad deju kolektīvu vada Diāna Ostreiko, tajā dejo: Vladimirs Oļipovs, Zane Ozoliņa, Artūrs Kuzmins, Aiva Kuzmina, Santa Šmite, Alvis Šmits, Gunita Zujeva, Armands

Zujevs, Dāvis Serds, Feride Ločmele, Edgars Jermacāns, Katrīna Pundure, Renāte Ločmele, Valts Puriņš, Dailis Langovskis, Līga Langovska. Z.Mežale teic, ka Dziesmu svētkiem dejotāji apdrukājuši sev kreklīņus, ko veica pašu organizētā meistar-darbnīcā.

Dienesti ceļ trauksmi

Tirgū izplatās jauni sintētiskie opioīdi

Maruta Sprudzāne

Mediķi pauž satraukumu, ka sabiedrībā pieaug narkotisko vielu lietotāju skaits. Par to liecina neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta ikdienas darbs, jo nākas sniegt palīdzību un atdzīvīnāt gados arvien jaunākus pusaudžus, kuri neatļautās vielas ir pārdozējuši. Kaut vai gadījums Ogrē, kad no pārdozēšanas mira 16-gadīgs jauniešs. Narkotikas sāk lietot gados arvien jaunāki cilvēki, bet neatļauto vielu kombinācijas kļūst daudzveidīgākas un bīstamākas.

Sāk lietot gados arvien jaunāki

Par šo tēmu arvien plašāk runā masu medijos. Mediķi vērs uzmanību statistikai, ka ievērojami palielinās neatliekamās medicīniskās palīdzības izsaukumi. Ja 2020. gadā ar narkotikām saistīti bijuši 196 izsaukumi mēnesī, tad 2021.gadā – jau 233 izsaukumi. Piecu gadu griezumā skaitlis ir pat dubultojies, un arvien biežāk palīdzība jāsniedz kritiskos, dzīvībai bīstamos gadījumos. Statistika apliecina, ka narkotisko vielu lietotāji kļūst gados arvien jaunāki.

Kā situāciju vērtēt un kādai rīcībai vajadzētu sekot, lai glābtu jauniešus, tagadējo paaudzi, komentāru sniedz ģimenes ārste, arī Saeimas deputāte LĪGA KOZLOVSKA.

Viņa atzīst, ka savā darba praksē nākas redzēt jauniešus, pat bērnus ar dažādām atkarību problēmām. Nevar pateikt, konkrēti kādas vielas ir lietotas, jo ģimenes ārsti to nenosaka, taču par to liecina uzvedība, simptomi, dažreiz pat izteikta agresija, atzīst daktere. Viņa uzskata, ka jaunieši aizliegtais vielas, arī jaunākās narkotiskās un psihotropās vielas, sākotnēji sāk lietot kā sava veida antidepresantus. Tikai tas viņiem rada jau veselības problēmas, dažkārt

pat nāvi. L.Kozlovskā uzsver, ka Lauku ģimenes ārstu asociācija jau gadiem ir izteikusi priekšlikumu skolu mācību grafikā ieviest veselības mācību ar sistemātisku tās pieeju. Skaidrs, ka uzreiz rezultātus neiegūs, taču tas būtu solis uz priekšu. Kā labu lietu viņa piesauca arī politiku diskusiju, kas vainagojusies ar Saeimas Sociālo un darba lietu komisijas otrajā lasījumā atbalstītajiem grozījumiem, ar kuriem plānots noteikt, ka tabakas izstrādājumus, aizstājējproduktus, augu smēķēšanas produktus, elektroniskās smēķēšanas ierīces un uzpildes tvertnes būs aizliegts pārdot personām, kuras ir jaunākas par 20 gadiem, un šīs personas nedrīkstēs tos iegādāties. Ar likuma grozījumiem iecerēts aizliegt laist tirgū elektronisko smēķēšanas ierīču šķidrumus un tabakas aizstājējproduktus, kas satur aromatizētājus. Vienlaikus plānots noteikt ierobežojumu

ražot un laist tirgū tabakas izstrādājumus, tabakas aizstājējproduktus vai elektroniskās smēķēšanas ierīces, kas vizuāli atgādina saldumus, uzkodas, kā arī rotaļlietas.

Daktere vizualizēja bieži redzētās ainas, kā jaunieši, pat bērni, iepazīst dažādās atkarību veicinošās vielas. Parasti tas notiek, izmantojot it kā pievilcīgas un ar smaržvielām piesātinātas smēķēšanas ierīces. Kā būtisku trūkumu L.Kozlovskā piesauc to, ka Latvijā diemžēl nav mūsdienīgas diagnostikas aparatūras, kas palīdzētu ātrāk un vieglāk noteikt dažādos narkotisko vielu maisījumus. Tas ļautu uzsākt ātrāku un precīzāku ārstēšanu. Problēma arī tā, ka valstī nepietiek narkologu, un

tas ievērojami apgrūtinā ārstēšanu.

Kāpēc viņi to dara?

Kas jauniešus rosina sākt lietot aizliegtās vielas? No viņiem pašiem dzirdētas tādas atbildes kā iekšēja trauksme, ēšanas traucējumi, depresija, bez tam Latvijā kā izteiktu piesauc arī pašnāvības risku. Mentālo problēmu dēļ jaunieši it kā iesāk

Vai tiešām audzēsīm marihuānu?

Latvijas sabiedrību atkal sašūpojusi vēlme pēc marihuānas. Sabiedrības iniciatīvu portālā "Manabalss.lv" sāka kārtējā parakstu vākšana par marihuānas legalizāciju. Izskan aicinājums Latvijā legalizēt marihuānu, ļaujot to audzēt savām vajadzībām, lai risinātu dažādas fiziskas un garīgas veselības problēmas, kā arī dotu ienākumus. Ko par to saka ārsti? L.Kozlovskas atbilde: "Lielas daļas ārstu, tostarp arī manis pašas, viedoklis ir tāds, ka marihuānu varētu legalizēt kā recepšu medikamentu lietošanai atbilstošos gadījumos, teiksim, smagos onkoloģijas gadījumos. Bet tā būtu atsevišķa saruna. Taču es noteikti neesmu par to, ka katrs tagad varētu audzēt marihuānu savā dārzā."

pašārstēšanos, bet lietotās vielas pēc tam rada nopietnus, pat ļoti smagus veselības traucējumus. Nav pārsteigums, pēc mediķu teiktā, ka pusaudži ļoti labi zina, kur un kā narkotiskās vielas var iegādāties. Bez tam jauniešiem patīk pulcēties, justies vienotiem, un tad jau trā noskaņā notiek arī kopīga kādas vielas pamēģināšana.

Noteikti labākie skolu ēdinātāji Latvijā

Konkursa mērķis bija uzmundrināt un paslavēt

Maruta Sprudzāne

Latvijas Diētas un uztura speciālistu asociācijas organizētajā konkursā noteikti labākie skolu ēdinātāji. Latvijas mērogā lielāko godu izpelnījusies Zentas Mauriņas Grobiņas vidusskola, iegūstot žūrijas augstāko vērtējumu. Savukārt Latgalē kā labākā nominēta Balvu Valsts ģimnāzija mūsu novadā.

Skolu pieteica vecāki

Balvu Valsts ģimnāzijas direktore KRISTĪNE LELE atklāj, ka minētajam ēdinātāju konkursam viņu skolu pieteikuši vecāki. Skolā šī ziņa nonākusi pēc laika, kad žūrijai vajadzējis nosūtīt fotogrāfijas, ēdienkarti par vienu nedēļu. Žūrija vērtēja ēdienkarti pēc konkrētiem kritērijiem.

Balvu Valsts ģimnāzijas virtuvē jau ilgu laiku saimnieko un pusdienas gatavo Dzidras Sērmūkšas individuālais uzņēmums "Valdogs". Ik dienu skolas virtuvē pusdieno aptuveni 255 audzēkņi, un ēdināšanas pakalpojumu izmanto arī skolas darbinieki. Pusdieno arī pati direktore, kura jautāta, kā notiek ēdināšanas process, stāsta: "Visiem ir izlasāma katras dienas ēdienkarte. Atsevišķi produkti skolēniem jau uzlikti uz galda, piemēram, zupas kopējais trauks, bet otro ēdienu viņi iet un paņem no ēdienu sadales galda. Pastāv arī izvēles iespējas, piemēram, ja bērns negrib zupu, tad to var neliet un neēst, bet pie sadales galda var izvēlēties, lai nepievieno porcijai gaļu vai mērci. Manuprāt, kopumā mūsu skolēni ar pusdienām ir apmierināti un ēd labi. Vērtēju, ka ēdināšanas līmenis mūsu skolā ir labs."

Vai tieša dzirdētajai iebildei, ka darbinieku kolektīvam pasniedz pusdienas no cita katla un tās ir labākas? Direktore saka, ka pamatā ēdieni ir vieni un tie paši. Viņa nenoliedz, ka mūsdienās audzēkņi mēdz būt izvēlīgi. Ne visiem garšo viens un tas pats ēdiens. Nav informācijas, vai ir skolēni, kuri nepusdieno vispār, bet direktorei tam negribētos ticēt. Protams, visās darba jomās var tikt pilnveidoti, ieviest ko jaunu, un direktore piekrīt, ka arī ēdināšanas procesā skolā varbūt varētu kaut ko pamainīt. Jaunām ierosmēm var noderēt pašu skolēnu sniegtie priekšlikumi un vērtējums, tāpēc visās klasēs notiks anketēšana. Tā palīdzēs saprast, kādi ēdieni būtu svītrojami no ēdienkartes, ko vajadzētu ieviest, kas audzēkņiem garšo vislabāk un tamlīdzīgi. Vai skolēnu vēlmēm vajadzētu izdabāt? Direktore teic: "Reizēm vajadzētu arī izdabāt, jo nav taču lietderīgi izmest atkritumus to, ko bērni neēd."

Direktore aicina pievērst uzmanību arī saldinātajiem dzērieniem, piekrītot idejai, ka pusdienu reizē uz galda varētu būt arī tīra ūdens krūze ar citronu. Gan mediķi, gan uztura speciālisti aizrāda, ka saldinājumu mūsdienās visur ir stipri par daudz.

Prieks, ja patiešām garšo

Konkursam bija iesniegti vairāk nekā tūkstotis pieteikumu no vecākiem, kur visaktīvākie izrādījās kurzemnieki, atstājot aiz sevis Vidzemi un Latgali. Šāds konkurss notika pirmo reizi, un žūrijas sastāvā darbojās profesionāļi, tostarp uztura speciālistes Guna Bilande, Olga Ļubina, dietoloģe Lolita Neimane un vēl citas zinošas speciālistes. Laikraksts "Vaduguns" sazinājās ar žūrijas pārstāvi – Bērnu klīniskās universitātes slimnīcas uztura speciāliste LIZETI PUGU, aicinot pastāstīt, kā noritēja konkurss un ko tajā vērtēja.

Uztura speciāliste atklāja, ka konkurss notika neklātienē. Proti, vērtēja iesūtītās skolu ēdinātāju sastādītās ēdienkartes, skatoties, kā tās atbilst Ministru kabineta nr. 172 noteikumiem par uztura normām izglītojamajiem. Tas nozīmē, vai ēdieni ir daudzveidīgi, vai izmanto iespējami vairāk vietējo un sezonālo produktu, kāds ir sāls un cukura daudzums ēdienos, kā arī, protams, cik radoši un interesanti pavāri pagatavo skolēniem atbilstošus ēdienus. L.Puga uzsver, ka pievērstā uzmanība svaigo dārzeņu un augļu daudzumam. Vērtēšanas process nav bijis viegls. Žūrija atklājusi, ka vairākās skolās, lai sasniegtu ikdienai vajadzīgās kalorijas, pasniegti cukuroti

Skolas pavāru komanda. Pateicība par nominācijas "Labākais skolu ēdinātājs Latgalē" iegūšanu pienākas Dzidras Sērmūkšas individuālajam uzņēmumam "Valdogs" un čaklajām pavāritēm (no kreisās) Ludmilai Ločmelei, Diānai Žukai, Marinai Semjonovai. Par uzvaru konkursā priecājas arī skolas direktore Kristīne Lele. Arī laikraksta uzrunātie Balvu Valsts ģimnāzijas vecāko klašu audzēkņi atzina, ka skolas pusdienas ir garšīgas un uz ēdamzāli viņi dodas ar prieku.

dzērieni un smalkmaizītes vai bulciņas, bet to nevar vērtēt pozitīvi. Iepriecinājušas skolas, kas parādījušas radošumu, rikojojot, piemēram, tematiskās ēdienu dienas, izceļot dārzeņus vai augļus.

Uztura speciāliste atceras, ka Balvu Valsts ģimnāzijas skolēnu ēdienkartē parādījušies arī saldinātie dzērieni, tāpēc izteikts priekšlikums skolēniem piedāvāt vairāk lietot tīru ūdeni, bet augļus un dārzeņus lietot svaigus vai arī pasniegt dažādos ēdienos, kā tas būtu iespējams ziemas sezonā, izmantojot jāņogas vai upenes. Vārdu sakot, censties izvairīties no saldinātiem dzērieniem.

Lizete Puga prognozē, ka šāds konkurss notiks arī turpmāk, un, domājot par tā rīkošanu, viņai gribētos redzēt arī klātienē, kādi ir ēdieni un kā tos pasniedz konkrētās skolu virtuvēs. Šoreiz bijis liels prieks redzēt

fotogrāfijas, kas liecinājušas par apmierinātiem skolēniem. "Parasti jau mēs tikai peļam un kritizējam, uzskatot, ka skolās gatavo negaršīgi. Šoreiz konkursa mērķis bija priecāties un paslavēt tos, kur ēdienu gatavošana izdodas. Ja tik izvēlīgi klienti kā skolēni saka 'paldies' un viņiem garšo, tas ir jānovērtē. Izcelsim vairāk labo, lai gan jebkurā vietā var būt diametrāli pretēji viedokļi. Cilvēkiem ir dažādas garšas kārpīņas, bet jāsaprot, ka visiem jācenšas ēst iespējami veselīgāku ēdienu. Nereti dzīvojam stereotipos, kad vecāki atceras, ka viņu laikā skolas ēdināšana bijusi briesmīga. Izdzirdot savu bērnu sakām, ka nav bijis garšīgi, viņi uzreiz akceptē šo domu. Ne vienmēr vajag izdabāt vecāku vēlmēm," stāsta uztura speciāliste.

Kā labs un vērtīgs pusdienu pasniegšanas variants atzīts nedalīt ēdienu porcijās, bet ļaujot pašiem skolēniem izvēlēties piedevas vai salātus. Arī uztura speciāliste atzīst, ka izvēle vienmēr ir labs variants, kas rosina arī paša ēdāja lielāku pretimnākšanu. Savukārt saservētas porcijas dažkārt ir jau padzisušas, ēdiens zaudējis garšu. Skolu ēdinātāji lielākoties gatavo vienkāršus ēdienus, bet skolēni, kā atklāj žūrijas pārstāve, dažkārt izsaka vēlmi redzēt jaunmodīgākus ēdienus, kas ietu līdzī laimam. "Bet kas tad ir šis modernākais ēdiens skolēniem? Vai cīsiņš, makaroni un pusfabrikāti? Tas nav

Uztura speciāliste. Lizete Puga priecātos, ja konkurss par labāko Latvijas skolu ēdinātāju notiktu regulāri. Viņa saka: "Konkurss nav tikai veids, kā kādu paslavēt vai arī pārnest, vai kritizēt. Gribētos, lai nākotnē šādam konkursam pieteiktos vēl vairāk skolu un dalībnieku pulks vairotos. Konkurss dod labu atspēriena punktu. Šoreiz bija mērķis vairāk uzmundrināt un paslavēt. Vērtējam tikai pēc ēdienkartēm, bet gribētos, protams, redzēt, kā tas izskatās arī dzīvē. Prieks par visiem uzvarētājiem un jo sevišķi skolēniem, ja viņiem patiešām garšo savas skolas virtuvē gatavotie ēdieni."

mērķis, uz kādu jāvirzās skolām. Skolai jābūt vienai no parauga vietām, kur audzēkņus varam iedvesmot un labi pabarot. Nereti skolas pusdienas kādam ir vienīgā kārtīgā dienas ēdienreize," spriež Lizete Puga.

Foto - no personīgā arhīva

Foto - no personīgā arhīva

✓ Vajadzētu censties ierobežot saldinātos dzērienus! Latvijas skolās tos pasniedz stipri par daudz. Priekšroka būtu dodama ūdenim, augļiem un dārzeņiem.

Ēnu diena

Būt vai nebūt? Tāds ir jautājums...

Irēna Tušinska

5.aprīlī vecāko klašu skolēni visā Latvijā gadskārtējās Ēnu dienas laikā pieteikās sev nākamās profesijas. Viņu vidū bija arī Balvu novada skolu audzēkņi. Daži no viņiem sekoja vietējo uzņēmēju, mediķu un iestāžu darbinieku ikdienai, bet citi devās pētīt profesionāļu darbu uz Rīgu un citām Latvijas pilsētām.

Lai gan daudzi novada skolu audzēkņi devās uz Rīgu un citām lielākām Latvijas pilsētām, daži skolēni sprieda, ka arī Balvos netrūkst interesantu profesiju. Lielu popularitāti *ēnotāju* vidū izpelnījās mākslinieku, amatnieku un mājrāzotāju studija "Azote", kuru Ēnu dienā apmeklēja seši skolēni. Viņus laipni uzņēma GUNITA LAICĀNE, kura pastāstīja par biedrības "Ritineitis" darbu, pieaugušo neformālās izglītības iespējām, kā arī par to, kas notiek studijā "Azote". Pēc tam skolēni izmantoja iespēju iesaistīties sveču liešanas meistardarbnīcā, ko vadīja Ināra Sprudzāne. Šī nav pirmā reize, kad studijā "Azote" uzņem mācību iestāžu audzēkņus. "Mācību procesa ietvaros pie mums nākuši arī skolēni, kuri apgūst uzņēmējdarbību," pastāstīja Gunita.

Balvu Valsts ģimnāzijas 10.klases audzēkne ALEKSANDRA BAKĀNE Ēnu dienā izvēlējās studiju "Azote", jo nekad iepriekš te nebija bijusi: "Mani interesē amatniecība, tāpēc vēlējos uzzināt, ko šeit dara, kā arī izmēģināt kaut ko jaunu." Aleksandrai patīk viss, kas saistīts ar mākslu. Viņa prot zīmēt un skaisti tamborēt, bet gribētu iemācīties arī pērļot. Savukārt par nākamās profesijas izvēli jauniešu pagaidām nedomā, jo uzskata, ka laika vēl pietiek. Vienu gan viņa zina, – ka noteikti studēs un, iespējams, to darīs ārzemēs.

9.klases audzēkne MĀRCIS INGMĀRS ŽOGOTA cerēja, ka studijā "Azote" pavadītā Ēnu dienu būs interesanta. Tā kā absolvējis mākslas skolu, lietišķā māksla puisim nav sveša. Viņš prot veidot skaistus priekšmetus no māla, auduma un citiem materiāliem. Arī sveču liešanā Mārcis nav iesācējs. Lai gan māksla puisim patīk, viņš sliecas izvēlēties profesiju, kas saistīta ar eksaktajām zinātnēm. Taču pagaidām par to daudz galvu nelauza, jo vēl jāiegūst vidējā izglītība.

Indonēzietis ALFARISI MAULANA, kurš todien arī viesojās studijā "Azote", pirmo reizi uzzināja par tādu aktivitāti kā Ēnu diena, jo Indonēzijā tādas nenotiek: "Man kā ārzemju studentam tas bija ļoti interesanti. Tas ir ļoti vērtīgi, ka skolēniem ir iespēja realitātē pārliecināties, kā notiek darbs viņu izvēlētajā profesijā. Ar prieku pievienojos šai aktivitātei. Tā kā esmu saistīts ar izglītības jomu, nākotnē varētu piedāvāt rīkot šādas aktivitātes arī Indonēzijā." Ar interesi Malfarisi iesaistījās sveču liešanā, atklājot, ka šī nav pirmā reize, kad viņš to dara: "Vectēvs man iemācīja liet sveces, taču mazliet citādākā tehnikā."

Balvu Valsts ģimnāzijas 12. klases audzēkne LĪVA LUKSTE padziļināti mācās bioloģiju un apsver iespēju kļūt par mediķi, tādēļ vēlējas praksē pārbaudīt, kā aizrit darba diena slimnīcā. Jauniešu vēl nav pārliecināta, vai viņas apņemšanās ir tik stipra, lai izturētu ilgās studijas un grūto mediķa darba ikdienu. *Ēnojot* šīs profesijas pārstāvjus, jauniešu vēlējas pārliecināties, vai darbs medicīnā viņai būs pa spēkam. Pērn viņa sāka ar veterinārārstes Emeritas Graudumnieces darba vērošanu. "Piedalījos kaķa sterilizācijas operācijā un sapratu, ka viens ir mīlēt dzīvnieku, bet pavisam kaut kas cits – viņu operēt," secināja *ēno-*

tāja. Savukārt šī gada Ēnu dienā Līva nolēma izmēģināt Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienības Dzemdību nodaļas vecmāšu pienākumus. Jauniešu apskatīja dzemdētāju palātas, iepazīnās ar divām jaunajām māmiņām un viņu jaundzimušajiem, pabija ginekoloģiskās apskates kabinetā. "Pagaidām viss ir ļoti interesanti. Neko traku vēl neesmu redzējusi," Ēnu dienas rītā apgalvoja jauniešu.

BVĢ 12.klases audzēkne KETIJA MOZULE *ēnoja* datorgrafiku un grafiskā dizaina uzņēmuma "Amati Print" vadītāju Elinu Kaļvu. Ketija nopietni apsver iespēju izvēlēties datorgrafiku kā nodarbošanos visam mūžam: "Mums skolā ir arī mācību priekšmets 'digitālais dizains', kas rosināja interesi par šo jomu." Tomēr datorgrafika ir tikai viena no viņas iecerēm. Otrā profesija, kas interesē jauniešu, ir jurisprudences. Bet, iespējams, viņa nākotnē kļūs par uzņēmēju. "Pagājušajā gadā *ēnoju* juriskonsultu novada domē. Man patika, tāpēc būs grūti izlemēt," secināja jauniešu.

Uzņēmēja ELĪNA KAĻVA pastāstīja par savu uzņēmumu: "Nodarbojamies ar reklāmas, iepakojumu ražošanu, drukājam T-krekus, bukletus un tamlīdzīgi. Mums ir plašs profils, un darba ir daudz." Viņa atklāja, kā pati savulaik izvēlējās profesiju: "Māksla man vienmēr ir patikusi. Mācījos multimediju dizainu Jāņa Rozentāla Rīgas Mākslas vidusskolā, un tas mani ievirzīja tagadējās profesijas izvēlei. Pēc tam augstskolā "Turība" apguvu mārketingu. To visu saliekot kopā, nonācu pie tagadējās nodarbošanās. Turklāt negribēju būt par mākslinieku, kurš sēž bēniņos, dzer vīnu, glezno un kļūst slavens tikai pēc nāves, bet gribēju pelnīt naudu. Saliekot kopā savas prasmes, izrādījās, ka reklāma bija tā, kas man padevās un patika. Sāku viena, bet pamazām uzņēmums ir izaudzis – tagad esam jau pieci darbinieki." Tiem skolēniem, kuri nākotnē sapņo kļūt par uzņēmējiem, Elīna iesaka vispirms saprast, ko viņi prot darīt ar rokām, izvēlēties to, ko viņiem patīkt darīt, kā arī iemācīties *sevi pārdot*: "Mans tētis kādreiz teica, – ja man būs amats, nekad bez darba nepalikšu. Tāpēc katram vajag savu amatu. Jāizvēlas konkrēta lieta, ko grib attīstīt, jāiemācās to darīt un tikai tad jādibina uzņēmums. Jo uzņēmums ir tikai juridisks noformējums. Nevar mācīties vienkārši biznesa vadību, ja nezini, ko pārdosi. Sākumā jāmeklē niša, ko tu, kā cilvēks, vari izdarīt, un tikai tad to pārdot." Elīna uzsvēra, ka bizness – tā ir nemitīga attīstība un jaunu produktu izdomāšana, sekošana aktualitātēm savā jomā. "Jaunība un skolas gadi ir tas laiks, kad *taustīties*, meklēt un atrast. Šis laiks ir jāizmanto," padomu sniedza uzņēmēja.

Balvu Profesionālās un vispārīgizglītojošās vidusskolas (BPVV) audzēknes NELLIJA BARINOVA, VIVITA BALDIŅA, VIKTORIJA STOĻENKOVA un SINTIJA REVELIŅA kopā ar skolotāju Lilitu Kūkoju Ēnu dienā nolēma izpētīt, kas notiek Latgales vēstniecībā "Gors" un Austrumlatvijas radošo pakalpojumu centrā "Zeimuļš", bet pēc tam iegriezās Viļakā izvietotajā šūšanas ceļā, kur viņas sagaidīja tā vadītāja AGNESE LŪSE. Apmeklējot visus šos objektus, jauniešiem bija ko pabrināties. Piemēram, radošo pakalpojumu centrā "Zeimuļš" skolnieces pārsteidza ēkas jumta segums, kas ir lielākais *zaļais* jumta segums Baltijā (3000 kvm). Daudz skaistu iespaidu skolnieces guva "Gorā". 11.klases skolnieci Sintiju Reveliņu tur pārsteidza pat telpu noformējuma krāsu izvēle: "'Gorā' ciemojos pirmo reizi. Tas bija iespaidīgi. Mums pastās-

Darbs radošiem cilvēkiem. Vairāki ģimnāzisti izvēlējās *ēnot* studijas "Azote" darbiniekus, jo gribēja uzzināt, ko tad šeit īsti dara. Izrādās, studijā nereti notiek dažāda veida radošās darbnīcas, un vienā no tām iesaistījās arī *ēnotāji*.

Interesē datorgrafika. Ketija Mozule (no labās) pagaidām vēl domā, kuru profesiju izvēlēties. Ja pērn jauniešu pārliecinājās, ko darbā dara juriskonsulti, šogad viņa izmēģināja datorgrafikas uzņēmuma ikdienu.

Varbūt kļūt par vecmāti? Ļoti nopietni nākotnes nodarbošanās izvēlei pievērsusies Līva Lukste, kura apsver iespēju studēt medicīnu. Tādēļ šogad Ēnu dienu jauniešu pavadīja Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienības Dzemdību nodaļā. Tā bija laba iespēja saprast, vai šis darbs būs viņai pa spēkam.

tija, ka izvēlētie krāsu toņi ataino krāsni: baltā ir krāsns, melnā – dūmi, bet sarkani oranžā ir uguns. Telpu izkārtojums ir ļoti skaists. Tur ir, ko redzēt." Neparasta pieredze Sintiju gaidīja arī Viļakas šūšanas ceļā, kur viņa kopā ar skolasbiedrenēm vēroja šuvēju darbu. "Tur strādā 17 darbinieki, un viens no viņiem ir

jauns puisis. Tas šķita neparasti. Visu cieņu šiem cilvēkiem, kuri visu dienu spēj sēdēt un šūt, jo, manuprāt, tas ir grūti. Es to nevarētu," sprieda Sintija. Viņa pati profesiju jau ir izvēlējusies: "Savu nodarbošanos vēlos saistīt ar valsts aizsardzību, strādāšu policijā vai robežsardzē, vai tamlīdzīgā profesijā."

Foto - I. Tušinska

Foto - I. Tušinska

Foto - I. Tušinska

Baltinavā saglabā seno tradīciju

Novadā pirmais pavasara gadatirgus

Sestdien, 15.aprīli, pirmais pavasara gadatirgus Balvu novadā notika Baltinavā. Lai gan laika apstākļi nelutināja ar siltumu kā Lieldienās, tomēr pirkt un pārdot gribētāji bija mērojuši gan tuvāku, gan tālāku ceļu uz pagasta centru, pat no otras Latvijas puses.

“Vēsturisko pavasara gadatirgus tradīciju Baltinavā atjaunoja pagasta padomes laikā, kad priekšsēdētājs bija Jevgenijs Zelčs, bet ar pagasta padomes lēmumu apstiprināja, ka vēsturiskais gadatirgus pavasarī notiek 15.aprīli, bet rudenī – 15.oktobrī. Iedzīvotāji aptaujā bija izteikušies, ka vēlētos, lai gadatirgi kā pavasarī, tā rudenī notiktu sestdienās, jo 15.datums ne vienmēr iekrīt sestdienā. Tomēr pagasta padome ar lēmumu par vēsturiskā gadatirgus datumiem noteica 15.aprīli un 15.oktobrī,” atgādināja pagasta pārvaldes vadītāja Sarmīte Tabore, kuru tirgus dienā “Vaduguns” sastapa tirgus laukumā. Viņa pastāstīja, ka agrāk tirgus izvietojās divos laukumos – te, pie ceļa, un uz laukuma, kas atrodas tālāk, ejot pa Tilžas ielu. Tuvāk ceļam savu preci tirgoja vietējie produktu ražotāji, tālāk tirgojās ar rūpniecības precēm. Tagad visiem pietiek vietas laukumā pie ceļa.

Atklāj sezonu. Pavasara gadatirgū bija nopērkami arī dažādi stādi – gan augļu koki, gan puķes, ko tirgoja gan tālāki, gan vietējie tirgotāji. Šogad pirmo reizi gadatirgū ar saviem puķu stādiem tirgojās arī Līga no Briežuciema. “Līdz šim pircēji ir vairāk ieradusies mājās, jo Lieldienās bija silts laiks un visi gribēja rosīties dārzos, sakopt, kaut ko iestādīt. Ar gadatirgu Baltinavā atklāju tirgus sezonu. Rīt braukšu arī uz Kārsavas gadatirgu,” pastāstīja Līga.

Lai smukāk.

Linartu no Upītes puses “Vaduguns” uzrunāja, kad viņš nesa uz automašīnu tirgū nopirktās puķes. Vīrietis smēja, ka izmaksājīs sievai pirkumu. “Mājās jau ir puķes, bet gribas, lai vairāk, lai vēl smukāk. Pavasaris taču!” teica Linarts.

Mēdz teikt, ka uz tirgu pat akmens veļas. Sestdien ap deviņiem no rīta tirgus laukumā jau valdīja rosība. Cilvēki steidzās iegādāties kārotos preci, kas pavasarī ir dažādi augļu koki, dekoratīvie stādi un puķes, jo gribas kaut ko košu. Tāpat pircēji kāroja pēc vietējo mājražotāju sarūpētajiem kārumiem. Neatņemams tirgus apmeklējuma mērķis ir arī iegādāties kaut ko gardu, ko katru dienu mājās negatavo. To atzina arī tirgus laukumā sastaptā baltinaviete Ilze ar diviem puikām. “Kopš vakardienas mājās tikai par tirgu vien runājam. Šodien vecākajam dēlam pirmā tirgus pieredze. Tagad viņš zinās, kas tas tāds tirgus. Iegādājāmie gardumiņus, nopirksim arī vēl kādas puķītes,” pastāstīja Ilze.

Piedāvā sierus. Baltinaviete Anita ir pazīstama sieru sējēja. Arī šogad pavasara gadatirgū, kā pati smēja, viņa piedāvāja dažādus sierus no pavasara piena. “Tieši tirdziņam sanāca. Ir siers ar ķiplokiem un dillītēm, ar čili, ar kaltētiem tomātiem, siers *pa vecam* jeb siets ar tradicionālajām metodēm, saldie sieri. Ir siers ar garšvielu maisījumu, kam klāt arī baziliks. Piedevas ir iekšā masā, tādēļ siers ir smaržīgs, garšīgs un patīkams. Dažādībai jābūt,” secināja Anita. Saimniece ar sieru siešanu tagad nenodarbojas tik daudz kā agrāk, jo sarucis pieprasījums. “Agrāk vairāk tūristu grupiņas brauca, vienmēr piedāvājumā kaut ko vajadzēja, bet kovids visu pārtrauca. Atmeta atpakaļ. Tagad braucu tikai uz vietējiem tirdziņiem. Plānoju aizbraukt uz tirdziņu Viļakā. Varbūt vēl uz Jāņiem sierus patirgošu,” pārdomās dalījās Anita.

Tirgo pašcepto maizīti un kārumiņus. Rinda veidojās pie Aijas no Šķilbēniem, kura tirgoja pašcepto maizīti un dažādus citus kārumiņus – smalkmaizītes, pīrādziņus. Arī viņa brauc tikai uz vietējiem tirdziņiem, jo tālāk sanāk padārgi, nevar uzlikt tādu cenu, lai brauciens atmaksātos. “Ja kādam ļoti vajag, pasūta un atbrauc uz mājām,” teica saimniece. Arī viņa secināja, ka kovids izjauca labi iesāktu mājražošanas darbību.

Saglabā senos kultūraugus.

Vairāki tirgū satiktie pircēji atklāja, ka iegādājušies vasaras ķiplokus. Tos tirgoja Inga no Briežuciema Štikunovas. “Ķiploki ir vēl tā pati senā šķirne, ko audzēja mana vecmamma.

Man pašai ļoti garšo vasaras ķiploki, tāpēc es tos audzēju. Manuprāt, tie ir garšīgāki nekā ziemas ķiploki, kas uz pavasara pusi paliek rūgti. Vasaras ķiploki jāstāda tagad, aprīli,” informēja saimniece.

Braukuši tālu ceļu. Lai nu ko, bet ēdienu cilvēki pirka un pirks. Apliecinājums tam bija gaļas izstrādājumi, ko baltinaviem piedāvāja ražotāji no Limbažiem. Pārdevēja Gunita pastāstīja, ka Baltinavā tirgojas jau ceturto reizi. Ar savu produkciju ražotājs brauc gan uz Liepāju, gan Ventspili, nerunājot par Limbažiem tuvākām pilsētām kā Valmieru un Siguldu. “Šodien ir gadatirgus Smiltēnē. Esam arī tur. Esam mājražotāji. Produkcijas ražošanai izmantojam četras malkas krāsnis,” atklāja Gunita.

Lasītāji jautā

Kas būs, ja no dienesta izvairīšos? Kāpēc sievietēm nav obligāti jādienē?

Jau rakstījām, ka 5.aprīlī Saeima Latvijā ievieša Valsts aizsardzības dienestu, kas faktiski ir obligātais militārais dienests. No laikraksta "Vaduguns" lasītājiem esam saņēmuši neskaitāmus jautājumus. Publicējam Aizsardzības ministrijas sagatavoto informāciju.

Kādas vecuma grupas pakļaus dienestam?

– Dienestam būs pakļauti pilsoņi (vīrieši) viena gada laikā pēc 18 gadu vecuma sasniegšanas. Ja pilsonis turpinās iegūt izglītību (izņemot augstāko izglītību), jaunieši dienestam būs pakļauti viena gada laikā pēc izglītības iestādes absolvēšanas, bet ne vēlāk kā līdz 24 gadu vecuma sasniegšanai. Dienestā brīvprātīgi var pieteikties vīrieši un sievietes no 18 līdz 27 gadu vecumam.

Kad būs pirmais iesaukums?

– Pirmais iesaukums dienestu uzsāks 2023.gada 1.jūlijā tikai uz brīvprātības pamata, bet no 2024.gada 1.janvāra dienests noteikts kā obligāts. Taču arī uz šo iesaukumu vispirms būs iespēja pieteikties brīvprātīgi.

Kādos gadījumos pilsoni neiesauks dienestā?

– Likumprojekts paredz, ka dienestam nav pakļauts:

- pilsonis, kura veselības stāvoklis neatbilst dienestam noteiktajam prasībām;
- pilsonis, kura aizgādībā ir bērns, ja otrs bērna vecāks miris vai otram vecākam nav iespēju īstenot aizgādību, kā arī pilsonis, kurš ar bāriņtiesas lēmumu kā aizbildnis vai audžģimenē aprūpē bērnu;
- pilsonis, kuram saskaņā ar likumu vai tiesas nolēmumu ir pienākums rūpēties par savu laulāto, bērniem līdz pusotra gada vecumam vai vecākiem;
- pilsonis, kuram ir arī kādas citas valsts pilsonība (pavalstniecība) un kurš dienējis ārvalstu militārajā dienestā vai pildījis ārvalstīs valsts aizsardzības civilo dienestu (alternatīvo dienestu);
- Pulkveža Oskara Kalpaka profesionālās vidusskolas absolventi;
- pilsonis, kurš profesionālajā dienestā nepārtraukti nodienējis ne mazāk kā 11 mēnešus;
- Latvijas Republikas Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu un Ieslodzījumu vietu pārvaldes amatpersonas ar speciālajām dienesta pakāpēm, kuras minētajās iestādēs nepārtraukti nodienējušas ne mazāk kā divus gadus;
- pilsonis, kurš sodīts par smagu vai sevišķi smagu noziedzīgu nodarījumu – neatkarīgi no sodāmības dzēšanas vai noņemšanas;
- pilsonis, kurš par iepriekšminētu noziedzīgu nodarījumu notiesāts, atbrīvojot no soda, vai kriminālprocess pret viņu izbeigts uz nereabilitējoša pamata;
- pilsonis, ja viņš ir bērns, kuram noteikta invaliditāte, vecāks, aizbildnis vai audžuvecāks.

Vai dienesta izpildi varēs atlikt?

– Dienesta izpildi var atlikt pilsonim, kurš svarīgu iemeslu dēļ (iegūta stipendija augstskolā, ir sporta izlases dalībnieks,

atrodas bērna kopšanas atvaļinājumā, personai svarīgi ģimenes apstākļi un citi iemesli) vēlas pildīt dienestu citā laikā, bet ne vēlāk kā līdz 26 gadu vecumam.

Kāpēc vīriešiem dienests ir obligāts, bet sievietēm pienākums dienēt ir pēc brīvas izvēles?

– Lai sasniegtu pašreizējos valsts aizsardzības mērķus, ir pietiekami, ka obligātā kārtā tiek iesaukti vīrieši. Šī iemesla dēļ obligāts sieviešu iesaukums dienestam nav nepieciešams, tomēr sievietes tam var pieteikties brīvprātīgi.

Kādas sankcijas sagaida tos, kuri no dienesta izvairīsies?

– Paredzēts, ka valsts aizsardzības militārā dienesta karavīru par prettiesisku rīcību var saukt pie disciplinār- atbildības, administratīvās atbildības un kriminālatbildības, bet par izvairīšanos no valsts aizsardzības militārā dienesta izpildes personu sauks pie atbildības Krimināllikumā noteiktajā kārtībā.

Kādas būs kompensācijas un sociālās garantijas par dienestu?

– Karavīram, kurš dienesta izpildei pieteiksies brīvprātīgi un pildīs 11 mēnešu dienestu Nacionālo bruņoto spēku vienībā, ikmēneša kompensācija ikdienas izdevumiem plānota 600 eiro, bet dienestā iesaukto (kuri nebūs

pieteikušies brīvprātīgi) ikmēneša kompensācija ikdienas izdevumiem – 300 eiro. Karavīriem, kuri dienestu pildīs Zemessardzē vai apgūs augstskolu un koledžu studentiem paredzēto rezerves virsnieka kursu, kompensācijas apmēru aprēķinās proporcionāli par dienām, kurās tiks pildīts dienests. Atvaļināšanās kompensācija pēc dienesta beigām būs 1100 eiro. Karavīriem, kuri pildīs 11 mēnešu dienestu, tiks nodrošināta ēdināšana un dzīvošana kazarmās, apmaksāta veselības aprūpe. Atsevišķos gadījumos, atbilstoši specializācijai, tiek plānots dot iespēju arī iegūt autovadītāja apliecību. Darba devējam ir pienākums saglabāt darbavietu. Arī koledžu un augstskolu studentiem studiju vieta tiek saglabāta.

Kādas būs iesaukto saistības pēc dienesta?

– No dienesta atvaļināto rezerves karavīru piecus gadus pēc dienesta pabeigšanas var iesaukt uz kārtējām militārajām mācībām – reizi gadā uz laiku līdz septiņām dienām. Valsts aizsardzības civilo dienestu beigušās personas tiks ieskaitītas rezervistos un turpmāk tās varēs iesaukt uz kārtējām un pārbaudes civilā dienesta mācībām iegūto zināšanu un iemaņu uzturēšanai un pilnveidošanai.

Vai dienestā iesauks arī dubultpilsoņus un ārzemēs dzīvojošos?

– Līdz 2027.gadam dienestā neiesauks pilsoņus, kuri pastāvīgi dzīvo ārvalstīs un normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā savu dzīvesvietas adresi ārvalstīs paziņojuši Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldei.

Kur var pieteikties dienestam?

– Brīvprātīgā pieteikšanās dienestā pirmajam iesaukumam notiks līdz 2023.gada 15.maijam. Pilsoņi var zvanīt uz tālr.nr. 67072793, rakstīt uz e-pasta adresi: vad@klustikaravirs.lv vai doties uz Nacionālo bruņoto spēku Rekrutēšanas un atlases centru Krustabaznīcas ielā 9, Rīgā.

Ja izvairīsies – var krimināli sodīt. Ja pieteiksies brīvprātīgi – būs lielāka naudas kompensācija.

Informē robežsardze

Noskaidro uzvarētājus basketbolā

Foto - S. Rapša, VRK

Valsts robežsardzes koledžas Profesionālās un taktiskās apmācības centrā Rēzeknē aizvadītas Valsts robežsardzes čempionāta sacensības basketbolā.

Pēc pagājušā gada rezultātiem sešas robežsardzes teritoriālo pārvalžu un Valsts robežsardzes koledžas komandas tika sadalītas divās apakšgrupās, aizvadot cīņas pēc apļa sistēmas. Rezultātā septiņu komandu konkurencē turnīrā uzvarēja Ventspils pārvalde, 2.vietu izcīnīja Ludzas pārvaldes komanda, 3.vietu – Rīgas pārvalde, 4.vietu – Viļakas pārvalde, 5.vietu – Valsts robežsardzes koledža, 6.vietu – Daugavpils pārvaldes komanda, bet 7.vietā ierindojās Aviācijas pārvaldes basketbolisti.

Informē ugunsdzēsēji

Deg labības rugāji

9.aprīlī pulksten 16.51 Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests (VUGD) saņēma izsaukumu uz Susāju pagastu, kur dega labības rugāji 1000 m² platībā. Pulksten 17.31 ugunsgrēks likvidēts.

Deg ēka un elektrības balsts

10.aprīļa rītā pulksten 6.07 ugunsdzēsēji glābēji devās uz Lazdukalna pagastu, kur dega vienstāva saimniecības ēka un elektrības balsts 41 m² platībā. Pulksten 8.28 ugunsgrēks likvidēts.

Deg kūla

Latvijā turpinās kūlas dedzināšana, tajā skaitā Balvu novadā. Aizvadītajās dienās mūsdienu reģistrēti vairāki pērnās zāles ugunsgrēki. Viens no lielākajiem šādiem ugunsgrēkiem bija Viksnas pagastā, kur pagājušajā trešdienā kūla dega 4000 m² platībā.

Deg sadzīves mantas

13.aprīlī pulksten 17.59 VUGD saņēma izsaukumu uz Lauku ielu Balvos, kur divstāvu dzīvojamās mājas priekšnamā dega sadzīves mantas. Ugunsgrēks likvidēts pirms ugunsdzēsēju glābēju ierašanās.

VUGD brīdina, ka par kūlas dedzināšanu fiziskas personas var sodīt ar naudas sodu no 56 līdz 140 naudas soda vienībām (280 līdz 700 eiro). Savukārt par zemes neapsaimniekošanu un zāles nepļaušanu, lai novērstu kūlas veidošanos, fiziskajām personām var uzlikt naudas sodu no 28 līdz 140 naudas soda vienībām (no 140 līdz 700 eiro), bet juridiskajām personām – no 140 līdz 580 naudas soda vienībām (no 700 līdz 2900 eiro).

Jaunsardzē

Iepazīst robežsargu darbu un izzina vēsturi

Balvu novada jaunsargi atgriezušies no mācību ekskursijas Rēzeknē.

Jaunieši pilsētā, kas atrodas Latgales sirdī, devās uz Valsts robežsardzes koledžu, kur ieguva informāciju par koledžas darba specifiku un mācību apstākļiem. Jaunsargi iepazinās arī ar robežsardzes kinologu darbu un apmeklēja robežsardzes muzeju. Nākamais apskates objekts bija olimpiskais centrs "Rēzekne", kur vienlaikus varēja izbaudīt ziemas priekus, slidējot centra ledus hallē. Pēc aktīvas slidēšanas tika apmeklēts "Brīvvalsts dārgumu nams", kur jaunsargi izzināja dažādu apbalvojumu daudzveidību un citas vēsturiskas lietas par

Ar robežsargu četrkājaino palīgu. Attēlā redzama Balvu novada jaunsardze robežsardzes muzejā. Jāpiebilst, ka Valsts robežsardzes koledžas Robežsardzes vēstures izpētes nodaļa jeb robežsardzes muzejs ir viena no koledžas struktūrvienībām. To izveidoja 2000.gadā ar mērķi apkopot informāciju par robežsardzes vēsturi, vākt vēsturiskos priekšmetus un veidot vēstures ekspozīciju, tādējādi veicinot robežsargu patriotisko audzināšanu. 2004.gada novembrī muzejā tika atvērta pirmā vēstures ekspozīcija.

Latviju un Rēzekni. Savukārt ekskursijas noslēgumā ekskursantu grupa no Balvu novada apmeklēja Latgales atbrīvošanas pieminekli "Vienoti Latvijai" un Latgales Kultūrvēstures muzeju.

Foto - no personīgā arhīva

Lappusi sagatavoja A.Ločmelis

Kapusvētki

Romās katoļu draudzēs

BALVU UN SPROGU DRAUDŽU KAPSĒTĀS

10.jūnijā plkst. 15.00

Miezāju kapos un plkst. 16.00

Čāgu kapos; 17.jūnijā plkst.

14.00 Tutinavas kapos un

plkst. 15.30 Dardziņu kapos;

24.jūnijā plkst. 15.00

Dampadravas kapos un

plkst. 16.00 Kačupes kapos;

25.jūnijā plkst. 16.00 Lācupes

kapos; 1.jūlijā plkst. 12.00

Začu kapos un plkst. 15.00

Balvu-Rozu kapos; 8.jūlijā

plkst. 15.00 Mežarijas kapos

un plkst. 16.30 Priedaines

kapos; 15.jūlijā plkst. 15.00 Pilskalna kapos un plkst.

16.00 Naudaskalna kapos; 22.jūlijā plkst. 22.00

Salmaņu kapos un plkst. 16.00 Dūrupes kapos;

29.jūlijā plkst. 15.00 Pansionāta kapos un plkst. 16.00

Silaciema-Kurnas kapos; 5.augustā plkst. 14.00

Pērkonu kapos un plkst. 15.00 Eglukalna kapos;

6.augustā plkst. 14.00 Sebežu kapos un plkst. 15.00

Romūkstū kapos.

BALTINAVAS, ŠKILBĒNU UN TILŽAS DRAUDŽU KAPSĒTĀS

27.maijā plkst. 13.00 Gusakovas kapos, plkst. 14.00

Čilipīnes un plkst. 16.00 Dansku kapos; 3.jūnijā

plkst. 13.00 Bakarevas kapos, plkst. 14.00 Logīnu

kapos un plkst. 16.00 Merkužīnes kapos; 10.jūnijā

plkst. 13.00 Ančepovas kapos, plkst. 14.00 Lotušu

kapos un plkst. 16.00 Plešovas kapos; 17.jūnijā plkst.

13.00 Kozlovas kapos, plkst. 14.00 Dagunovas kapos

un plkst. 16.00 Bēliņu kapos; 1.jūlijā plkst. 13.00

Ostraleiduma kapos, plkst. 14.00 Dukuļevas kapos

un plkst. 16.00 Plieševas kapos; 8.jūlijā plkst. 13.00

Ploskīnes kapos, plkst. 14.00 Augustasīla kapos un

plkst. 16.00 Vilkovas kapos; 15.jūlijā plkst. 12.00

Runcenes kapos, plkst. 13.00 Purviņu kapos, plkst.

14.00 Ūdrenes kapos un plkst. 16.00 Breksenes kapos;

22.jūlijā plkst. 11.00 Svičevas kapos, plkst. 12.00

Buku-Zelču kapos, plkst. 13.00 Slobodas kapos un

plkst. 16.00 Gubas kapos; 29.jūlijā plkst. 12.00

Lutanāna kapos, plkst. 13.30 Ranguča kapos, plkst.

14.30 Kāpesīla kapos un plkst. 16.00 Tilžas kapos.

VIĻAKAS, KUPRAVAS UN LIEPNAS DRAUDŽU KAPSĒTĀS

1.jūlijā plkst. 14.00 Viduču kapos un plkst. 16.00

Olutovas kapos; 8.jūlijā plkst. 14.00 Slotukalna

kapos un plkst. 16.00 Lašku kapos; 15.jūlijā plkst. 14.00

Skandinies kapos un plkst. 16.00 Aizgalīnes kapos;

30.jūlijā plkst. 15.00 (katru gadu pēdējā jūlija svētdienā)

Liepnas Saidu kapos; 30.jūlijā Sv. Mīse plkst. 12.00,

pēc tam uz kapiem plkst. 14.00 Kupravas baznīcā;

6.augustā Viļakas Sv. Mateja kapos pēc Sv. Mises

baznīcā (ap plkst. 12.30); 12.augustā plkst. 13.00

Vēdeniešu kapos; 19.augustā plkst. 15.00 Rejevas

kapos; 27.augustā plkst. 15.30 Purnavas kapos

(Liepnas draudze); 10.septembrī plkst. 16.00 Kudupes

kapos (Liepnas draudze).

BĒRŽU, AUGUSTOVAS, KRIŠJĀŅU UN RUGĀJU DRAUDŽU KAPSĒTĀS

3.jūnijā plkst. 13.00 Vilkas kapos, plkst. 15.30

Sudarbes kapos, plkst. 17.00 Kraukļevas kapos un

plkst. 18.00 Auškas kapos; 10.jūnijā plkst. 11.00

Slavītu kapos; plkst. 13.00 Stāmeru kapos, plkst. 15.00

Čušļu kapos un plkst. 18.00 Cūkusalas kapos;

17.jūnijā plkst. 12.00 Upatnieku kapos, plkst. 13.30

Grūzišu kapos; plkst. 15.00 Bolupes kapos; 1.jūlijā

plkst. 12.30 Mastarīgas kapos, plkst. 14.30 Bēržu kapos

un plkst. 16.30 Lieparu kapos; 15.jūlijā plkst. 12.00

Golvoru kapos, plkst. 14.00 Līdumnieku kapos un

plkst. 16.00 Saksmales kapos; 22.jūlijā plkst. 12.00

Dubjukalna kapos, plkst. 14.00 Reibānu kapos un

plkst. 16.30 Dekšņu kapos; 29.jūlijā plkst. 12.00

Keiseļovas kapos, plkst. 13.30 Kaupiņu kapos un plkst.

15.00 Putrānu kapos; 5.augustā plkst. 11.30 Vārnienes

kapos, plkst. 13.30 Silenieku kapos un plkst. 15.30

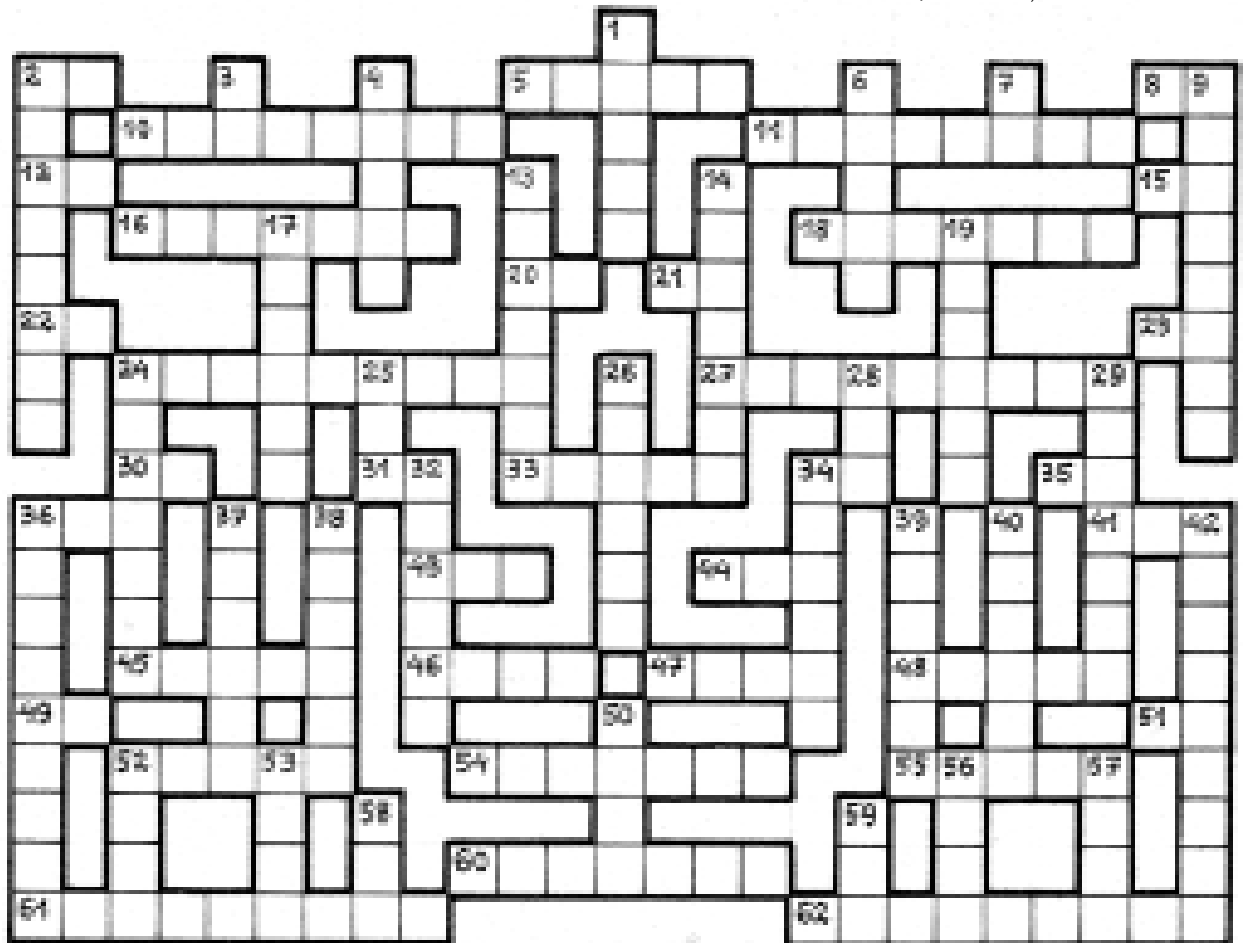
Cepurnieku kapos.

Krustvārdu mīkla

Krustvārdu mīklu risinātāji, kuri pareizi atrisinājuši mīklu, ik mēnesi pretendē uz pārsteiguma balvu. Atbildes gaidām līdz 25.aprīlim.

4.kārta

Sastādīja G.Gruziņa

Marta mīklu atrisināja: I.Svilāne (Lazdukalns), J.Baranova, J.Pošeika, Z.Pulča (Balvi), I.Homko (Medņeva), A.Jugane (Vectilža), A.Mičule (Tilža).

Par marta krustvārdu mīklas atrisināšanu balvu saņēma JURIS POŠEIKA no Balviem. Pēc balvas griezties redakcijā.

"Karikatūra"

Horizontāli: 2. Nots. 5. Māksliniece, karikatūriste, dzimusi 1944.gada 13.novembrī Rīgā. 8. Mākslinieks, zīmējis arī karikatūras (iniciāļi), dzimis 1882.gada 30.augustā Snēpeles p., 1951.gadā apsūdzēts pretpadomju propagandā. 10. Karikatūrists, dzimis 1980.gada 8.martā Rīgā. 11. Pilsēta, kurā 1937.gada 5.oktobrī dzimusi māksliniece, karikatūriste Malda Muižule. 12. Nolieguma partikula. 15. Māksliniece, karikatūriste (iniciāļi), dzimusi 1954.gada 2.oktobrī Kahovkā (arī meita ir karikatūriste). 16. Mākslinieks, karikatūrists, dzimis 1901.gada 28.maijā Bukaišu p. 18. Mākslinieks, karikatūrists, dzimis 1959.gada 9.februārī Rīgā. 20. Mākslinieks, karikatūrists (iniciāļi), dzimis 1979.g. 18.martā Raunā. 21. Mākslinieks, scenogrāfs, karikatūrists (iniciāļi), dzimis 1929.gada 30.janvārī Krustpilī. 22. Mākslinieks, animators, karikatūrists (iniciāļi), dzimis 1963.gada 11.februārī. 23. Karikatūrists (iniciāļi), dzimis 1938.gada 1.martā Iževskā, Latvijā publicējās kopš 1961.gada. 24. Aktieris, režisors, rakstnieks, arī karikatūrists, dzimis 1907.gada 3.jūnijā Burtnieku p. 27. Mākslinieks, zīmējis arī šaržus, dzimis 1880.gada 2.jūlijā Rīgā. 30. Mākslinieks, karikatūrists (iniciāļi), kuram Ķekavas novadpētniecības muzejā izveidota ekspozīcija "Smeļies vesels!". 31. Karikatūrists, autodidakts (iniciāļi), dzimis 1927.gada 4.jūnijā Daugavpilī. 33. Pie kura mākslinieka mākslas studijā 20.gs. 30.-40.gados mācījās topošie mākslinieki? 34. Māksliniece, karikatūriste (iniciāļi), dzimusi 1946.gada 13.decembrī Valmierā. 35. Mākslinieks, karikatūrists (iniciāļi), dzimis 1923.gada 23.aprīlī Olainē. 36. Jautājuma partikula. 41. Datīva jautājums. 43. Rāj. 44. Kurš mākslinieks par savām karikatūrām teicis: "... nu ir slimīgi lieli deguni...". 45. Satīriska žurnāls 20.gs. sākumā un 20.-30.gados. 46. Darba izmaksu aprēķins. 47. Attēlo ar grafiskiem izteiksmes līdzekļiem. 48. Trimdas karikatūrists, Kalifornijā (1919.-2006.g.). 49. Personas vietniekvārds. 51. Nots. 52. Laikraksts, kurā kopš 2003.gada publicējas Māris Bišofs. 54. Pilsēta, kurā dzimis mākslinieks, karikatūrists Aleksandrs Stankevičs. 55. Žurnāla "Padomju Jaunatne" pielikums 1948.-1957.g. – "Asā ...". 60. Kuram māksliniekam, grafiķim (zīmēja arī karikatūras) 1926.gadā piešķīra III šķiras Triju Zvaigžņu ordeni? 61. Dzēlīgi ironisks, zobgalīgs. 62. Mākslinieks, karikatūrists, dzimis 1899.gada 5.martā Pociema p. (uzvārds līdz 1940.gadam).

Vertikāli: 1. Trimdas karikatūrists, Toronto (1909.-2001.g.), kuram trimdā 1966.gadā iznāca krājums "Globāla būšana". 2. Trimdas karikatūrists (1924.-2014.g.), kura pseidonīms bija Dadzis. 3. Karikatūrists (iniciāļi), dzimis 1909.gada 12.septembrī Mogiļevā, kura pseidonīms bija Ha-Ha. 4. Bieži attēlots putns Ērika Oša karikatūrās. 6. Viens no karikatūrista Sergeja Civinska pseidonīmiem (Pirmā pasaules kara laikā bija kara lidotājs). 7. Personas vietniekvārds. 9. Laikraksta "Pēterburgas Avīzes" satīriska pielikums. 13. Populāru satīrisku tēlu – Bizmaņa, Brenča, Zvinguļa radītājs, grafiķis (vārds), dzimis 1830.gada 13.janvārī. 14. Mākslinieks, pedagogs, dzimis 1890.gada 12.aprīlī Dundagas p., pēc 1920.gada dzīvojis PSRS, nošauts komunistiskā terora laikā 1838.gada 3.februārī Maskavā. 17. Humora un satīras žurnāls, ticis izdots no 1957.gada janvāra. 19. Mākslinieks, karikatūrists, dzimis 1911.gada 8.oktobrī Rīgā. 24. Mākslinieks, karikatūrists, dzimis 1942.gada 1.novembrī Daugavpilī. 25. Attīstās. 26. Mākslas žanrs. 28. Radoša profesionāla organizācija (abreviatūra). 29. Trimdas karikatūrists, Londona (1925.-2014.g.), kura pseidonīms bija SAX. 32. Trimdas dizainere, zīmējusi humoristiskus zīmējumus deju kopai "Sprigulītis" Kanberā, Austrālijā. 34. Pārbaudīt, noskaidrot. 36. Mākslinieks, karikatūrists, dzimis 1918.gada 2.augustā Rīgā. 37. Māksliniece, karikatūriste, Hugo Diega tēla radītāja. 38. Trimdas māksliniece, zīmējusi humoristiskus zīmējumus "Čikāgas piecišiem". 39. Krāsainas. 40. Mākslinieks, karikatūrists, dzimis 1932.gada 12.augustā Rīgā. 42. Karikatūrists autodidakts, dzimis 1923.gada 26.janvārī Rīgā. 50. Skices. 52. Rukt. 53. Ēkas. 56. Novieto vietā. 57. Sleja. 58. Izsaukmes vārds. 59. Spēj.

Marta mīklas ("Pagasti – 34") atrisinājums

Horizontāli: 2. Rotaļa. 5. Gārša. 6. Zodānu.. 8. Vanagperēklis. 11. S.I. (Stepans Igaunis). 12. I.M. (Imants Magone). 15. Kopeika. 18. Ičas. 19. Loze. 20. Āva. 22. Sloka. 23. Aukle.24. Avangards. 25. Susāju. 27. Liepna. 34. Ujanovski. 36. Tūja. 37. Īvju. 38. Skārpi. 40. Drānas. 42. Lai. 43. Tur. 44. Ebreji. 45. Saules. 48. Ausala. 49. Abrenes. 50. Kacēnu.

Vertikāli: 1. Priede. 3. Ota. 4. Anna (Strupka). 6. Zila. 7. NVA (Nodarbinātības valsts aģentūra). 8. Viķaka. 9. Sišova. 10. Sviests. 13. Zemdega. 14. Simonskijs. 15. Kūkova. 16. Apvidi. 17. Veckuprava. 21. Viganovskis. 26. Jūt. 28. IIN (iedzīvotāju ienākuma nodoklis). 29. Sudarbe. 30. Baltiņi. 31. Ksendzs. 32. Miezāju. 33. Stiglova. 35. Luterāņu. 39. Kubulu. 41. Alejas. 46. Ēra. 47. Una.

Lappusi sagatavoja E.Gabranovs

Informē "Sadales tīkls"

Četri soļi mājsaimniecības elektroenerģijas rēķina samazināšanai

Elektroenerģijas rēķinu pamatā veido trīs daļas, divas būtiskākās – maksa par elektroenerģiju un maksa par elektrības piegādi. Trešā daļa ir pievienotās vērtības nodoklis (PVN). Iepriekš papildu izmaksas veidoja arī obligātā iepirkuma komponente (OIK), taču pērnā gada decembrī apstiprinātie grozījumi Elektroenerģijas tirgus likumā paredz, ka elektroenerģijas lietotājiem vairs nav jāsedz obligātā iepirkuma izmaksas (rēķinos šajā ailē redzama nulle).

Lai rēķins par elektrību būtu iespējami zemāks, svarīgi rūpīgi izvērtēt vajadzības un patēriņa paradumus – mājsaimniecībā izmantotās elektroiekārtas, to darbināšanai nepieciešamo jaudu (slodzi), kā arī patēriņa apjomu. Kam pievērst uzmanību, lai noskaidrotu, vai nepastāv iespējas samazināt ikmēneša elektrības rēķinu? Četrus būtiskus ieteikumus sagatavojis elektroenerģijas sadales sistēmas operators AS "Sadales tīkls".

Zini sava elektrības pieslēguma fāžu un ampēru, patērēto kilovatstundu skaitu!

Maksu par elektroenerģiju nosaka patēriņš – patērēto kilovatstundu (kWh) skaits un uz katru kWh attiecinātais elektroenerģijas tirgotāja tarifs. Gan pašu tirgotāju, gan konkrētu tarifu (produktu) pie šī tirgotāja izvēlas klients (tirgotāju tarifu apjomu ietekmē elektroenerģijas cena tirgū, bet, atkarībā no patēriņa apjoma un paradumiem, katram klientam izdevīgākais var būt kāds konkrēts elektroenerģijas tarifs).

Savukārt maksu par elektroenerģijas piegādi nosaka elektroenerģijas pārvades un sadales sistēmu operatoru tarifi atbilstoši elektroapgādes infrastruktūras uzturēšanas izmaksām. Šīs pozīcijas apjomu rēķinā ietekmē gan katra konkrētā klienta elektroenerģijas patēriņš, gan arī izvēlēta elektroenerģijas pieslēguma tehniskie parametri, ko izsaka fāžu (F) un ampēru (A) skaits. Jo lielāka jauda izvēlēta, jo lielāka maksa par tās nodrošināšanu. Identiski ir ar patēriņu, jo lielāks ir piegādāto kWh skaits, jo lielāka ir maksa par elektroenerģijas piegādi. Gan pieslēguma parametrus, gan arī detalizētus elektroenerģijas patēriņa datus klients var redzēt, autorizējoties "Sadales tīkla" klientu portālā *e-st.lv*.

Izvērtē elektrības tirgotāju piedāvājumus un to nosacījumus!

Proporcionāli lielāko daļu elektrības rēķinā veido maksa par pašu elektrību, tāpēc, pirmkārt, būtiski izpētīt mājsaimniecības elektroenerģijas patēriņu. Ik stundas patēriņa dati klientiem pieejami gan lielākās daļas tirgotāju klientu portālos, gan arī "Sadales tīkla" klientu portālā *e-st.lv*. Pēc tam jāizpēta, vai pie tirgotāja izvēlēts patēriņa apjomam un paradumiem izdevīgākais tarifs. Iespējas ir dažādas – fiksēta maksa ar dažādiem nosacījumiem, tirgum piesaistīts tarifs. Fiksēts tarifs nozīmē konkrētu un nemainīgu cenu par 1 kWh, savukārt tirgum piesaistīts tarifs nozīmē to, ka kopējā maksa par elektroenerģiju veidojas atkarībā no tās ikstundas cenas tirgū ("Nord Pool" biržā). Izvēloties "biržas tarifu", svarīgi sekot līdzi elektroenerģijas cenai biržā katrā atsevišķā stundā un visaktīvāk elektroenerģiju patērēt tajās stundās, kad tā ir salīdzinoši lētāka.

Ir vērts laiku pa laikam papētīt piedāvājumus un nosacījumus pie dažādiem tirgotājiem, jo tie mēdz mainīties. Pētot nosacījumus, ieteicams arī pievērst uzmanību, vai nav paredzēta līgumsoda maksa par līguma laušanu pirms termiņa (ja ir, tad cik liela) un vai nav paredzēti kādi papildu maksājumi, piemēram, ikmēneša apkalpošanas maksa.

Izvērtē elektrības pieslēguma atbilstību faktiskajam vajadzībām!

Otru pozīciju rēķinā veido maksa par elektrības piegādi, un tā dalās divās daļās – fiksētajā un mainīgajā.

Fiksētā ir maksa par pieslēguma nodrošināšanu, un tā ir atkarīga no klienta izvēlētais pieslēguma jaudas (slodzes). Lai nesānāktu pārmaksāt, ieteicams izvēlēties pieslēgumu ar tādiem tehniskajiem parametriem, kas būtiski nepārsniedz faktiskā patēriņa vajadzībām nepieciešamos. Aktuālos pieslēguma parametrus klienti var redzēt, autorizējoties

portālā *e-st.lv* (sadaļā "Objektu informācija").

Latvijā lielākā daļa iedzīvotāju izmanto 1F vai 3F, 16-20A pieslēgumu (ap 90% dzīvokļu un ap 60% privātmāju iedzīvotāju). Šādi pieslēgumi ir piemēroti, lai nodrošinātu visas ikdienas pamatvajadzības: lietotu apgaismojumu, darbinātu veļasmašīnu, ledusskapi, televizoru, gludekli, elektrisko tējkannu un citas ierīces. Jaudīgāks pieslēgums varētu būt nepieciešams īpašumos, kuros tiek izmantotas elektroierīces ar lielāku jaudu, piemēram, elektriskā plīts virsma, siltumsūkņi, ūdens sūkņi, kondicionieris un citi. Vairumā privātmāju un daļā jauno daudzdzīvokļu projektu izbūvēti 3F pieslēgumi, kas nodrošina efektīvāku elektrotīkla lietošanu. Ja pieslēgums ir lielāks nekā 3F 20A, ir vērts izvērtēt, vai šāda jauda (slodze) nav par lielu ikdienas vajadzībām. Slodzes samazināšanu klients var pieteikt elektroniski "Sadales tīkla" klientu portālā *e-st.lv*, un tas ir bezmaksas pakalpojums. Jāņem gan vērā – ja pēc laika tomēr varētu būt vajadzība pēc lielākas slodzes, tās palielināšanas pakalpojums būs par maksu.

Aprēķināt patēriņa paradumiem atbilstošu slodzi mājsaimniecībā var palīdzēt "Sadales tīkla" mājaslapā pieejamais slodzes aprēķina kalkulators. Papildu ieteikumus var jautāt elektrospeciālistiem.

Mainīgā tarifa daļa ir maksa par pārvadītajām kWh, un tā ir tieši atkarīga no mājsaimniecības ikmēneša patēriņa apjoma. Attiecīgi šīs maksas apjomu, tāpat kā maksu par saņemto elektrību, iespējams ietekmēt, izvērtējot paradumus un lieki netērējot elektrību. Vienkārši energoefektivitātes paradumi ir, piemēram, izslēgt gaismu vai televizoru telpā, kurā neatrodies, vāriet ūdeni tikai vienai krūzītei kafijas, nevis pilnu tējkannu, savlaikus atkausēt saldētavu, iegādāties energoefektīvas mājsaimniecības ierīces un tamlīdzīgi.

Esi informēts par atbalstu aizsargātajiem elektroenerģijas lietotājiem!

Valdība ir noteikusi četras iedzīvotāju grupas, kurām pienākas īpašs aizsargāto elektroenerģijas lietotāju atbalsts:

- trūcīga vai maznodrošināta mājsaimniecība (persona);
- ģimene (persona), kuras aprūpē ir bērns ar invaliditāti;
- persona ar 1. invaliditātes grupu vai tās aizgādānis;
- daudz bērnu ģimene.

Līdz šī gada 30. aprīlim, ņemot vērā augsto elektroenerģijas cenu kāpumu un līdzšinējā atbalsta apjoma proporcionalitāti, šīm grupām bija noteikts 15 eiro (daudz bērnu ģimenēm – 20 eiro) atbalsts norēķiniem par elektroenerģiju. Sākot ar šī gada 1.maiju, atbalsts būs 5 eiro (daudz bērnu ģimenēm – 10 eiro) apmērā. Atbalsts šīm iedzīvotāju grupām palīdz norēķināties par ikdienai nepieciešamo elektroenerģiju.

Isumā

Žurnāla "A12" numurā lasiet:

Filmas "Daugavpils – iespēju vai nespēju pilsēta?" autore Vladislava ROMANOVAS skatījums un risinājumi problēmjautājumiem Latgalē.

Ko meklē un kādas atziņas guvis fotogrāfs Igors PLIČS.

Bijušā valstsvara Kazimira ŠĻAKOTAS prognozes par Latvijas nākotni.

Ko nozīmē saslimt ar "GORU" – Diānas ZIRNIŅAS un Ilonas RUPAINES

10 gadu pieredze koncertzāles gara uzturēšanā.

Kā labiekārtot Latgali – vides pārmaiņu projektētājs arhitekts Didzis JAUNZEMS.

Kas ir Preiļu gides Irēnas KJARKUŽAS atšķirīgā *rozīnīte* ekskursiju scenārijā.

Latgales "Šveicei" Krāslavai – apaļi 100, Ivara Matisova ceļojums un citi stāsti.

Fantāziju realizācijas lauks. "Griķu rezidences" saimnieki Jūlija un Aleksejs DANILINI.

Sākusies sezonas laukstrādnieku reģistrācijas sezona

Ar 1.aprīli sākās šī gada sezonas laukstrādnieku reģistrācijas periods, kas ilgs līdz 30.novembrim.

Sezonas laukstrādniekus var nodarbināt tādos darbos kā augļkoku, ogulāju un dārzu sēja vai stādīšana, sējumu un stādījumu kopšana, ražas novākšana, augļu, ogu un dārzu šķirošana, akmeņu lasīšanas darbos, lai nodrošinātu lauksaimniecības zemes sagatavošanu produkcijas ražošanai.

Maksimālais termiņš, kurā laukstrādniekam var piemērot sezonas laukstrādnieka ienākuma nodokļa režīmu, nevar pārsniegt 90 nostrādātās dienas. Saņemto ienākumu maksimālais apmērs nevar pārsniegt 3000 eiro.

Sezonas laukstrādnieku reģistrācijai jāizmanto LAD Elektroniskā pieteikšanās sistēma. Ērti un ātri to var izdarīt, arī izmantojot dienesta mobilo lietotni. Lietotnes sadaļā "Sezonas ls" var apskatīt informāciju par saimniecībā jau esošajiem sezonas laukstrādniekiem, veikt datu labošanu, reģistrēt jaunus sezonas laukstrādniekus, atzīmēt, kuri darbinieki katrā konkrētajā dienā strādā, cik viņi nopelna, kā arī ērti redzēt informāciju par to, kuri darbinieki strādāja un cik nopelnīja iepriekšējās dienās.

Mazāk lietotajām un reģionālajām valodām veltīts seminārs

No 1. līdz 4. maijam Rēzeknē norisināsies starptautisks seminārs "Mazāk lietoto valodu dokumentēšana izglītības vajadzībām", kuru organizē latgāliešu kultūras kustība "Volūda".

Seminārā piedalīsies lektori no Polijas, Nīderlandes, Igaunijas un Latvijas augstskolām, zinātniskajām institūcijām un nevalstiskajām organizācijām. Semināra dalībnieki dalīsies pieredzē un novērojumos reģionālo un mazāk lietoto valodu dokumentēšanā izglītības vajadzībām, mācīšanās, kā arī valodu saglabāšanā un atdzīvināšanā. Interesentiem ir iespēja seminārā piedalīties kā klausītājiem.

Seminārā "Mazāk lietoto valodu dokumentēšana izglītības vajadzībām" tiks aplūkoti tādi temati kā kopienas attieksme pret valodu standartizāciju, dažādu digitālo rīku, piemēram, valodas korpusu piedāvātās iespējas valodu mācīšanās, tāpat lektori pieskarsies problēmām, ar kurām jāsaprotas, mācot mazāk lietotās reģionālās valodas un izstrādājot mācību materiālus. Prezentācijas būs veltītas tādu valodu kā lībiešu, dzūku, luču, greko, jaunnorvēģu un, protams, latgāliešu valodas situācijai un problemātikai.

Starptautiskais seminārs notiks no 1. līdz 4. maijam Rēzeknē, Latgales kultūrvēstures muzeja telpās (Atbrīvošanas alejā 102). Interesenti, kuru vēlas seminārā piedalīties kā klausītāji, aicināti reģistrēties dalībai līdz 27.aprīlim, aizpildot anketu <https://forms.gle/ymepCv7ik8kuArh6>. Semināra darba valoda ir angļu valoda, programma pieejama lgsc.lv un lakuga.lv.

Apsveikums

Lai vasarā Tev saules glāstu ir papildnam,
Un ziemā sniegs lai mīksts kā sūnu spilvens,
Lai rudenī viss lapu košums sirdī krājas,
Un pavasarī putni atrod ceļu mājās.
Sveicam **Emīliju Bankovu**
skaistajā dzīves jubilejā!
Vēlam stipru veselību, dzīvesprieku un
izturību sagaidīt 100!
Tilžas pagasta etnogrāfiskais ansamblis
"Sagša"

Pārdod

Svētdien, 23.aprīlī, Viļakas tirgū
pārdos kartupeļus: 'Vineta', 'Solist',
'Gala', 'Bellefleur'. Burkānus,
sīpolus, bietes. Var pasūtīt.
Tālr. 29926245.

Z/S "GRAČUĻI" pārdod jaunputnus,
dējējvistas. Pieteikumi
pa tālr. 29186065.

Vistas, broileri, pīles, zosis uz
pieteikuma. Tālr. 29424509.

Pārdod lopbarībai: kartupeļus
(sēklas izmēra), cukurbietes,
graudus (dīgstoši). Tālr. 25442582.

Skaldīta malka.
Cena 40 EUR/berkubā. Piegādes
apjoms līdz 7 berkubiem. Ir sausā.
Tālr. 25543700.

Pārdod labu, skaldītu malku.
Ātra piegāde. Tālr. 26425960.

Pārdod skaldītu malku,
40 EUR/berkubs. Tālr. 26550272.

Pārdod sienu no šķūņa Rugāju
pagastā. Tālr. 29255324.

Pārdod āra tualetes, pirti (2,5x 4 m).
Cena *runājama*, iespējama piegāde.
Tālr. 29275519.

Piedāvā darbu

PIEDĀVĀ DARBU AUGĻU PĀRSTRĀDES CEHĀ Kubulos.
Alga no 620 eiro uz rokas. Tālr. 26525673.

Pērk

Z.s "Strautiņi"
iepērk **mājlopus**.
Samaksa tūlītēja. Labas cenas.
Tālr. 29411033.

**IEPĒRK
MĀJLOPUS**
-AUGSTAS CENAS
-SAMAKSA TŪLĪTĒJA
-ELEKTRONISKIE SVARI
tel. 27777733
www.galasparrade.lv

Pērk visa veida mežus,
apaugumus, cirsmas.
Tālr. 25752944, 27270205.

"Craftwood" PĒRK MEŽA
ĪPAŠUMUS, cena no 1500-10000
EUR/ha. Tālr. 26360308.

Dažādi

Zāgē, izved cirsmas, apaugumus.
Kāpurķēžu universālā
ekskavatora pakalpojumi.
Tālr. 28608343.

Vēlas nomāt lauksaimniecības zemi
vai iegādāties.
Tālr. 28772537.

Attira lauksaimniecības zemi
no krūmiem.
Tālr. 29199067.

Iepazīšanās

Korpulenta sieviete vēlas iepazīties
ar vienkāršu, saprotošu
vīrieti (50-60 gadi).
Tālr. 25710897.

Līdzjūtības

Uz spāriem dzērves nes jau
pavasari,
Un piesaulē jau vizbulītes zied.
Un ir tik skumji, ir tik ļoti skumji,
Ka tieši tagad tev bij' jāaiziet.

(J.Ziemeļnieks)

Izsakām patiesu līdzjūtību **Antonam
Korlašam un tuviniekiem,
NADEŽDU** mūžības ceļā pavadot.
Biruta C., Zina, Pēteris

Pietrūka spēka, lai uzvarētu...
Pārtrūka stīga, kas stipra bija,
Aplūsa elpa, kas elpoja vakar...
Un sirds – tā nekad nepukstēs

vairs...

Izsakām patiesu līdzjūtību
Larīnai Semjonovai, tuvu
cilvēku **NADEŽDU** pavadot
mūžības ceļā.
Jūlija, Svetlana, Gunta, Jeļena

Skumji noliec galvas sirmie bērzi,
Pūpolzaros sabirst dzīvesstāsts.
Pāri pāršalc pavasara elpa,
Jāšķiras, kaut šķirties ir tik žēl.

Šajā sāpju brīdī klusa un patiesa
līdzjūtība **Andrim Zeltiņam,
TUVU CILVĒKU** pavadot
mūžības ceļā.
Bērzkalnes darba kolēģi

Tu katram viena, tikai viena,
Kurai kā pie saules bērni turas klāt.
Tāpēc ir tik grūti, skujām birstot,
Uz mūžu zemei tevi atdot, māt.

(K.Apškrūma)

Izsakām visdziļāko līdzjūtību un
skumju brīdī esam kopā ar **Vilni un
Daini**, pavadot māti
ANITU PUTNIŅU mūžības ceļā.
Raivo, Solvita, Jurijs, Natālija

Ik diena – jauni ziedēšanas vārti,
Bet tavi – pēkšņi aizcirtušies ciet,
Mums paliek sirdi tavi saules vārdi,
Un mīlestība, kura neaiziet.

(K.Apškrūma)

Pavasaris ietīnies skumju puteni un
koptās ābeles dārzā ziedēs bez
saimnieka. Patiesa līdzjūtība **Ilzei
Burkai un viņas ģimenei**, mīļo
TĒTI mūžībā pavadot.
Balvu novada izglītības iestāžu
vadītāji

Aiz katra paliek dzīve
Un pasacītais vārds,
Bet atmiņas tik dārgās
Sirds ilgi saglabās.

Skumju brīdī esam kopā ar **Aiju un
tuviniekiem**, vīru
ANTONU DAKULI smiltājā
pavadot.
AAS "Balta" kolēģi

Tā aiziet mūsu mīļie.

Aiziet no ikdienas rūpēm
Mierā un klusumā prom.

Paliek vien dvēseles gaisma...

(Ā.Elksne)

Dalām sāpju smagumu un izsakām
patiesu līdzjūtību **Ilzei Burkai ar
ģimeni**, tēti, vectētiņu
ANTONU DAKULI mūžībā
pavadot.

Ikstenu ģimene

Cilvēka mūžs ir līdzīgs koklei –
Pārtrūkst stīga, un viss ir kluss...
Izsaku visdziļāko līdzjūtību **Aijai un
viņas ģimenei, ANTONU DAKULI**
pēdējā ceļā pavadot.

Rita

Nu mūžs ir noslēdzies,
Stāv ozols pagalmā un skatās,
Kā aiziet tēvs caur vārtiem
Savās mūža takās.

(J.Rūsiņš)

Mūsu patiesa līdzjūtība **Ilzei Burkai
ar ģimeni**, tēti **ANTONU DAKULI**
mūžības ceļā pavadot.
Eglaines pamatskolas kolektīvs

Tavu māju puķes, koki skumst,
Nebeidzamās darba dienu takas
Līdz ar mīļām sirdīm sāpēs tumst...
Un tev neskaitāmus labus vārdus
saka. (K.Apškrūma)

Mūsu klusa un patiesa līdzjūtība
**Aijai Dakulei, bērniem,
mazbērniem**, pavadot
ANTONU DAKULI baltajā
Mūžības ceļā.
Līvānu māju kaimiņi

Rimušas darbigās rokas,
Neskan vairs tēva balss.

Tikai dvēsele saka:
Mīlestībai nav gals.

Sirsniņa līdzjūtība **Ilzei Burkai,
TĒTI** pavadot mūžības ceļā.
Rasma ar ģimeni

Lai paliek ābele, ko iestādīju,
Un vārds, ko kādam teicu mierinot,
Lai godīgs darbs bez skaļuma ir
vainags,

Pie zemes vārtiem, ko man līdzi dot.
Lai mūsu klusa un patiesa līdzjūtība
un mierinājuma vārdi dod spēku un
atbalstu **sievai Aijai un bērniem
Ilzei, Iļonai un Aivaram ar
ģimenēm**, pavadot
ANTONU DAKULI mūžības ceļā.
Mudīte, Arvīds

Vēl siltums paliks, paliks vēl aiz
tevis,
Un atmiņas kā maza saule degs.

(P.Priede)

Izsakām patiesu līdzjūtību **Aijai un
bērnu ģimenēm, ANTONU
DAKULI** pavadot kapu kalniņā.
Duļevsku ģimenes

Paliks tavs darbigais gājums –
Tik auglīgu mūžu neizdzēs rietis.
Caur kokiem, bērniem un
mazbērniem būs turpinājums
Tai saulainai gaitai, ko beidzi tu iet...
Mūsu patiesa līdzjūtība **Inesei un
tuviniekiem**, mīļo tēvu
JĀNI LIELBĀRDI smiltājā pavadot.
Balvu Mūzikas skolas kolektīvs

Tavi darbi citās mājās dzīvos,
Tava labsirdība tajos degs.
Tevi pašu dzimtās puses zeme
Silti, silti koku saknēm segs.
Sērojam kopā ar **sievu Nelliju,
meitām Zandu un Inesi,
visiem tuviniekiem**, pavadot
dārgo vīru, tēti, vectētiņu
JĀNI LIELBĀRDI Dieva valstībā.
Kočerovu ģimene

Aizejot zvaigzne klusi kā sudrabs
skan...
Mūsu klusa un patiesa līdzjūtība
sievai Nellijai un tuviniekiem,
pavadot **JĀNI LIELBĀRDI**
mūžības ceļā.
Trupovnieku, Petrovu ģimenes,
Maruta A.

Pārlicinies, vai abonēji

Vaduguni

turpmākajiem mēnešiem!

Radās neskaidrības, zvani – tālr. 26161959.

<p> Indekss 3004 Vaduguns IZNĀK OTRDIENĀS, PIEKTDIENĀS IZDEVĒJS SIA "BALVU VADUGUNS" Nodokļu maksātāju apliecības Nr. LV43203002982</p>	<p>REDAKCIJAS ADRESE TEĀTRA IELĀ 8 BALVOS, LV-4501 NORĒĶINU KONTS A.S. SEB BANKA Nr. LV21UNLA0024000467345, kods UNLALV2X <small>Publicitāte materiāli ne vienmēr atspoguļo redakcijas viedokli. Par faktu, skaitļu pareizību, kā arī par sludinājumu tekstiem atbild to autors.</small></p>	<p>REKLĀMA, SLUDINĀJUMI D.Dimitrijeva T. 64507018 26161959</p>	<p>REDAKTORS E.GABRANOVŠ - T. 29360850 ŽURNĀLISTI: S.KARAVOIČIKA - T. 26707934; Z.LOGINA - T. 29203754; I.ZINKOVSKA - T. 28319682; M.SPRUDŽĀNE - T. 27832538; I.TUŠINSKA - T. 27145837; A.LOČMELIS - T. 26665086. KOREKTORE S.GUGĀNE GRĀMATVEDE S.BĒRZIŅA - T. 25908200 ŠOFERIS A.KIRSANOVŠ - T. 27870730 Tālrunis-autoatbildētājs - 64520961</p>	<p>e-pasts: vaduguns@apollo.lv mājaslapa: vaduguns.lv Datorsalikums- SIA "Balvu Vaduguns", R.KACĒNS Iespīests SIA "Latgales Druka", Rēzeknē, Baznīcas 28 TIRĀŽA - 2315</p>
---	--	--	---	---